

DÜNYADAN KONYA'YA YENİ TURİZM TRENDLERİ

#rapor

Sosyal
İnovasyon
Ajansı

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

KTO Karatay Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) kapsamında desteklenen
bu çalışmadan, kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir.
Yayın desteği için Sosyal İnovasyon Ajansı'na teşekkür ederiz.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

DÜNYADAN KONYA'YA YENİ TURİZM TRENDLERİ

Konya Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları

KÜLTÜR A.Ş.

ISBN

978-605-389-775-0

E ISBN

978-605-389-776-7

Editör

Dr. Ahmet ÇELİK

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Alper ATEŞ
Öğr. Gör. Halil SUNAR

Baskı Öncesi Hazırlık

Sosyal İnovasyon Ajansı

Konya / 2025

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	8
1. KONYA’NIN KISA TURİZM PROFİLİ	10
2. DÜNYA’DAKİ YENİ TURİZM TRENDLERİ	12
2.1. Trend Turizm Türleri	13
2.1.1. Rejeneratif (Yenileyici) Turizm	13
2.1.2. Bleisure (İş + Eğlence) Seyahat	15
2.1.3. Alışılmadık Destinasyonlara Seyahat	17
2.1.4. Sağlıklı Yaşam ve Ruh Sağlığı İnzivası Seyahatleri	19
2.1.5. Yavaş Seyahat	21
2.1.6. Z Kuşağı Seyahat Trendleri	22
2.1.7. Yalnız Seyahat ile Kadınların Güçlendirilmesi	24
2.1.8. Müzik Turizmi	26
2.1.9. E-Spor Turizmi	28
2.1.10 Astro Turizm	29
2.2. Trend Turizm İş Modelleri, Operasyon ve Teknoloji Türleri	31
2.2.1. Yapay Zekâ ve Teknoloji ile Geliştirilmiş Deneyimler	32
2.2.2. Sıfır Temaslı Seyahat Deneyimleri	33
2.2.3. Dijital Göçebe Köyleri ve Uzaktan Çalışma Merkezleri	33
2.2.4. Sosyal Medya ile Destinasyon Entegrasyonu	34
3. KONYA’DA YENİ TURİZM TRENDLERİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİLERİ	35
3.1. Turizm Model Önerileri	35
3.1. Rejeneratif (Yenileyici) Turizm Uygulama Modeli	35
3.2. Bleisure Seyahat Modeli	37
3.3. Alışılmadık Destinasyonlara Seyahat Modeli	39
3.4. Sağlıklı Yaşam ve Ruh Sağlığı İnzivası Modeli	40
3.5. Yavaş Seyahat Uygulama Modeli	42
3.6. Z Kuşağı Seyahat Trendlerine Uyum Modeli	44
3.7. Yalnız Seyahat ile Kadınların Güçlendirilmesi Modeli	45
3.8. Müzik Turizmi Uygulama Modeli	47
3.9. E-Spor Turizm Modeli	49
3.10. Astro Turizm Modeli	51
3.2. Yerel Halkın Yeni Turizm Trendlerine Uyumunun Sağlanması	53
SONUÇ	57
KAYNAKÇA	59

YÖNETİCİ ÖZETİ

Turizm sektörü tüm dünyada sosyal gelişmelere, ekonomik kalkınmaya, istihdam oluşturulmasına ve yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunan önemli bir alandır. Küresel turizm sektörü, son yıllarda yaşanan krizlerden güçlü bir şekilde toparlanarak çıkmış, 2019 öncesindeki ekonomik büyümeyi ve refahı destekleyen eğilimini tekrar yakalamıştır. Tüm bu olumlu hava içerisinde genel bir toparlanma süreci yaşansa da artan jeopolitik gerilimler, bölgesel çatışmalar, enflasyonist baskılar, gıda krizi ve çevre ile ilgili sorunlar yeni zorlukları beraberinde getirmektedir. Yaşanan olumsuzluklara rağmen geçmişteki verilere dayanarak gelecekte, küresel turizm sektörünün büyümeye devam edeceği öngörülmektedir. Konya turizmi de dünyada yaşanan tüm gelişmelerden dünya ile benzer şekilde etkilenmektedir. Konya turizminin daha güçlü, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir yapıya kavuşabilmesi için aktif, geleceğe dönük-uygulanabilirliği yüksek politikalara ve stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Zengin bir tarihe ve kültürel mirasa sahip olan Konya, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin kimliği ve Selçuklu dönemi mimari eserleri etrafında şekillenen inanç ve kültür turizmi ile tanınmaktadır. Bu odaklanma önemli sayıda turist çekmiş olsa dahi, yalnızca geleneksel turizm türlerine ve değerlerine bel bağlamak şehrin daha büyük ve daha çeşitli kitleleri çekme potansiyelinin ortaya çıkmasına engel olmaktadır.

Konya, turizm türü portföyünü çeşitlendirerek turist sayısı ve turizm gelirlerini artırırken belirli turizm türlerine ve dönemlerine olan aşırı bağımlılığını da önemli oranda azaltacaktır. Turizm türü çeşitliliği sadece turizm gelirini ve diğer kazanımları artırmakla kalmayacak, aynı zamanda turizmden elde edilen maddi ve manevi tüm faydaların şehir genelinde daha eşit bir şekilde dağılmasını sağlayacaktır. Bu gelişmeler, yerel ekonomiyi canlandıracak, istihdam olanakları oluşturacak ve Konya'nın dünyanın dört bir yanından turistlere hitap eden dinamik ve çok yönlü bir destinasyon olarak konumlanmasına olanak tanıyarak uzun vadeli sürdürülebilirlik sağlayacaktır.

“Dünyadan Konya’ya Yeni Turizm Trendleri” raporu, Konya için sürdürülebilir ve kapsayıcı turizm büyümesini desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda, Konya'nın mevcut turizm profili değerlendirilmiş, ardından küresel ve geleceğe yönelik turizm trendleri araştırılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında Konya'nın sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına uygun olan ve Konya turizm potansiyelinde karşılığı bulunan dünya turizm trendleri seçilmiştir.

Çalışma sonucunda Konya’da hayata geçirilebilecek on trend turizm veya seyahat türü ve dört trend turizm iş modelleri, operasyon ve teknoloji türleri belirlenmiştir. Turizm trendleri, sürdürülebilir yenilenme temelli **‘rejeneratif turizm’**, iş ve tatili birleştiren **‘bleisure seyahat’**, farklı olmak isteyenlere hitap eden **‘alışılmadık destinasyonlara seyahat’**, ruhsal ve fiziksel sağlığına önem verenlere yönelik olan **‘sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası’**, destinasyonu özümsemek isteyen turistler için **‘yavaş seyahat’**, yakın geleceğin trend belirleyici turist grubunu hedefleyen **‘Z kuşağı seyahat trendleri’**, bağımsız seyahat etmek isteyenler için **‘yalnız seyahat’**, evrensel bir dil ile destinasyona davet çağrısı yapan **‘müzik turizmi’**, muazzam bir potansiyele sahip geleceğin trendi olan **‘e-spor turizmi’** ve gökyüzü meraklılarını cezbedecek olan **‘astro turizm’** olarak sıralanmaktadır. Bahsi geçen turizm trendlerinin ve mevcut turizm operasyonlarının verimlilik ve etkinliğini arttırmak amacıyla da **‘yapay zekâ ve teknoloji’** entegrasyonu, güvenlik ve hijyen temelli **‘sıfır temaslı seyahat’**, küresel bir ofis oluşturmak için **‘dijital göçebe köyleri ve uzaktan çalışma merkezleri’** ve gerçek dünyadaki bilinirliği arttıracak **‘sosyal medya ile destinasyon entegrasyonu’** yaklaşımları belirlenmiştir.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

1. KONYA’NIN KISA TURİZM PROFİLİ

Türkiye’nin aralıksız yerleşim gören en eski şehirlerinden birisi olan Konya, zengin tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleriyle günümüzde önemli bir turizm merkezi konumundadır. Tüm dünya tarafından tanınan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin şehri olarak anılması, Konya’nın küresel bilinirliğinin temelini oluşturmaktadır.

Konya, farklı turist ihtiyaçlarına hitap eden geniş bir yelpazede konaklama ve ulaşım seçeneklerine sahiptir. Şehirde bütçe dostu oteller, butik oteller, ulusal ve uluslararası zincir oteller, kamuya ait misafirhaneler, konuk evleri, uygulama otelleri ve günlük kiralık evlerden oluşan çeşitli konaklama seçenekleri bulunmaktadır. Konya, ulaşım imkânları açısından kendisini Ankara, İstanbul ve Eskişehir gibi büyük şehirlere bağlayan yüksek hızlı tren ağı ile yurt içinde avantajlı bir konuma sahiptir. Konya Havalimanı hem yurtiçi hem de sınırlı sayıda yurtdışı uçuşa olanak sağlamaktadır. Şehir coğrafi konumu nedeniyle Türkiye’nin bölgeler arası geçiş güzergâhlarının neredeyse tamamının bir durağı olmuştur. Bu nedenle ülke genelindeki şehirlerarası otobüslerin birçoğu Konya sınırlarından geçerek hedeflerine ulaşmaktadır. Şehrin otobüs ve tramvay gibi etkin ve modern toplu ulaşım sistemi, turistlerin önemli turistik bölgelere rahatlıkla ulaşabilmesini sağlamaktadır.

Konya, başta Selçuklu dönemi olmak üzere tarihi kimliğini oluşturan çok sayıda kültürel ve mimari değeri olan yapılara ev sahipliği yapmaktadır. Bu turizm türlerinin yanı sıra sağlık turizmi, mağara turizmi, kongre fuar turizmi, lpekyolu turizmi, eko turizm ve yayla turizmi alanlarında da turizm değerleri il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Büyük bir manevi öneme sahip olan Mevlâna Müzesi, her yıl milyonlarca ziyaretçiyi çekerek Konya’nın turizm sisteminin merkezinde yer almaktadır. Konya tarihi ve kültürel değerlerinin yanında, doğal zenginlikler kapsamında; göllere, dağlara, yaylalara, çok farklı jeolojik oluşumlara ve biyolojik çeşitliliğe sahip bölgelere sahiptir. Ayrıca şehir, başta “Etli Ekmek” ve “Fırın Kebabı” gibi seçeneklerin yer aldığı ve birçok coğrafi etiketli ürüne sahip olan zengin mutfağı ile yemek meraklılarının da ilgisini çekmektedir. Konya’da ahşap süsleme, keçecilik, bakırcılık, halı ve kilim dokumacılığı, kaşıkcılık, mestçilik, bıçakçılık, tüfekçilik, testicilik, nakış, çinçilik, ney yapımı, hat sanatı ve hakkâklık gibi el sanatları da turizmde talep edilen unsurlar arasında yer almaktadır.

Konya’daki turist davranışı, genellikle bir veya iki günle sınırlı olan kısa süreli konaklamalarla şekillenmektedir. Bu durum, şehrin bir kültür destinasyonu olarak önemini yansıtmakla birlikte, turistlerin kalış sürelerini uzatabilecek çeşitlendirilmiş turizm ürünlerinin eksikliğini de göstermektedir. Konya, kültürel miras turizmi ve inanç turizminin öne çıktığı bir destinasyon olarak, yıl boyunca

ca ziyaretçi trafiği yaşamaktadır. Konya 2024 yılında önceki yıla kıyasla yabancı turist sayısında yaklaşık %5'lik bir artış yaşarken, toplamda 50 milyonu aşkın turiste ev sahipliği yapmıştır. Yerli turistlerin ağırlıkta olduğu bu hareketlilik, özellikle haziran, temmuz, eylül ve ekim aylarında yoğunlaşmaktadır. Bu sezonluk artışın temel nedenleri arasında, Akdeniz'e seyahat eden tatilecilerin Konya'da genellikle bir gece konaklaması, Avrupa'dan gelen işçi ve ailelerin kısa süreli kalışları, seyahat acentelerinin düzenlediği Konya odaklı turlar ve üniversite şehri kimliğinden ötürü öğrenci ve ailelerinin konaklamaları sayılabilir. Diğer aylardaki hareketliliğin başlıca kaynakları arasında satış ve pazarlama elemanlarının iş seyahatleri, sağlık sorunları kapsamında gelen hastalar ve refakatçileri, askeri teslim ve yemin törenleri, haziran ayında düzenlenen hava kuvvetleri tatbikatları, uluslararası fuarlar, mistik müzik festivali ve Konya'nın en dikkat çeken etkinliği olan aralık ayındaki Şeb-i Arûs törenleri yer almaktadır. Turist sayısı ile ilgili istatistikler, özellikle her yıl aralık ayında düzenlenen Hz. Mevlana'yı Anma Etkinlikleri sırasında turist sayısındaki istikrarlı büyümeyi göstermektedir. Müze ziyaretçi istatistikleri de bu dinamikleri doğrular niteliktedir. Bu çeşitlilik, Konya'nın yıl boyunca farklı turizm segmentlerinden ziyaretçi çekme potansiyelini ortaya koymaktadır (Gülcan vd., 2020; yigm.ktb).

Konya turizmi, sahip olduğu manevi değerlerden, tarihi, kültürel ve doğal varlıklardan kaynaklanan önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyeli tam anlamıyla hayata geçirmek için altyapı iyileştirmeleri, pazarlama çalışmaları ve yenilikçi turizm modellerine yönelik yatırımlar şarttır. Konya, küresel turizm trendlerinden yararlanarak ve sürdürülebilirlik ile sosyal sorumluluk ilkelerine odaklanarak kendisini marka bir destinasyon olarak konumlandırabilir.

2. DÜNYA'DAKİ YENİ TURİZM TRENDLERİ

Turizm sektörü, tüketici davranışlarındaki değişimler, teknolojik ilerlemeler ve sürdürülebilirlik konusundaki artan farkındalıkla birlikte derin bir dönüşüm geçirmektedir. Modern turistler, geleneksel turistik gezilerden daha fazlasını aramakta; kendilerini yerel kültürlere, doğal ortamlara ve özgün yaşam tarzlarına bağlayan sürükleyici deneyimler istemektedir. Bu değişim, farklı ilgi alanlarına ve önceliklere hitap eden birçok yeni turizm trendinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Öne çıkan başlıca turizm trendleri, eko-turizm, dijital turizm, kültür ve miras turizmi, sağlıklı yaşam turizmi ve gastronomi turizmi gibi temel turizm türleri altında şekillenmektedir (Abuseridze vd., 2024). Bu trendler; sürdürülebilir uygulamaları, teknolojik entegrasyonu ve kapsayıcılığı vurgulamakta ve sorumlu turizme yönelik küresel itici güçle uyum sağlamaktadır (Goodwina, 2023).

Sanal gerçeklik ve çevrimiçi seyahat planlama uygulamaları gibi dijital platformların yaygınlaşması, destinasyonların pazarlanma ve keşfedilme biçimini değiştirerek seyahati daha erişilebilir ve bireysel tercihlere göre uyarlanabilir hale getirmiştir. Ayrıca, COVID-19 salgını, hijyen, sağlık ve güvenliğin önemini artırmış; daha küçük grup deneyimlerine, keşfedilmemiş yeni destinasyonlara ve kişiselleştirilmiş güzergahlara olan talebi yükseltmiştir (Davtyan, 2023). Yerel değerlerin özgünlüklerinin modern yaklaşımlarla harmanlanması, turizm deneyimlerinin tasarlanmasında merkezi bir tema haline gelmiştir (Dimanche & Andrades, 2024). Bu trendleri anlamak ve bunlara uyum sağlamak, küresel turizm pazarında rekabetçi kalmayı hedefleyen destinasyonlar için elzemdir. Yenilikçiliği ve sürdürülebilirliği benimseyen destinasyonlar, ekonomik büyümeyi ve kültürel korumayı teşvik ederken ziyaretçilerle anlamlı ve kalıcı bağlar kurabilmektedir. Bu yaklaşım, turizmin yalnızca turistlere değil, aynı zamanda yerel topluluklara da fayda sağlamasını ve daha güçlü bir geleceğin önünü açmasını sağlamaktadır.

Dünya genelindeki farklı araştırma kuruluşlarının küresel turizm sektörünün geleceğine ilişkin yapmış oldukları araştırma sonuçlarının ortak paydasında, sektör paydaşlarının dikkate alması gereken üç ana tema belirlenmiştir (McKinsey, 2024):

Turizm harcamalarının büyük kısmı ikamet edilen yere yakın destinasyonlarda gerçekleşmektedir. Paydaşlar, odak noktalarını uluslararası turistlere kaydırmadan önce yurt içi seyahat potansiyelinin tamamını yakaladıklarından emin olmalıdır. Bölge içi seyahatler yurt içi seyahatlerden sonra en büyük seyahat segmentini temsil ettiğinden, işe yakın ülkeleri ziyaret eden uluslararası turistlerle başlamalıdır.

Turist gönderen kaynak pazarlar değişmektedir. Mevcut kaynak pazarlar küresel turizmi yönlendirmeye devam etse de Doğu Avrupa, Hindistan ve Güneydoğu Asya hızla büyüyen dışa dönük turizm kaynakları haline gelmektedir.

Geleceğin destinasyonları beklenmeyen yerler olabilir. Kalıcı favorilerin yanı sıra, pek çok turist haritasında yer almayan yerler de uluslararası turistleri cezbetmek ve kendilerini cazip destinasyonlar olarak kabul ettirmek için akıllıca yollar bulmaktadır.

Gelişmekte olan turizm trendleri, sürdürülebilir büyüme ve küresel pazarda rekabet edebilirlik için çok önemlidir. Bu eğilimlerin çevre yönetimini destekleyen, yerel toplulukları güçlendiren ve ekonomik dayanıklılığı teşvik eden bir stratejiye entegre edilmesi; iş birliği, altyapıya yatırım ve kapsayıcılık gerektirir. Turizm gelişimini küresel öncelikler ve yerel güçlerle uyumlu hale getirmek, turist taleplerini karşılayabilir. Böylelikle gelecek nesiller için destinasyondaki doğal ve kültürel kaynaklar korunurken, turistleri ve yerel halkı zenginleştiren, sorumlu, yenileyici bir turizm modeli oluşturulabilir.

2.1. Trend Turizm Türleri

2024 yılında turizm sektöründe yaşanan gelişmeler neticesinde 2025'te turizm sektörünün, gelişen teknolojiler, değişen turist beklentileri ve sürdürülebilirlik üzerine yoğunlaşan odaklanma ile şekillenen dinamik bir değişim yaşaması beklenmektedir. Trend olması ön görülen dünya turizm trendlerinden Konya turizmi ile bütünleşebilecek olanlar sonraki başlıklarda verilmiştir.

2.1.1. Rejeneratif (Yenileyici) Turizm

Rejeneratif turizm, insanın doğal çevre ve yerel halk üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu turizm türü, ziyaret edilen bölgenin, ziyaret öncesine kıyasla daha iyi bir durumda bırakılmasını hedefler (Kulakoğlu Dilek & Dilek, 2023). Yenileyici turizm, turizm faaliyetlerini yerel topluluklar ve ekolojik süreçlerle entegre ederek hem insan hem de diğer canlılar için refahı artıran yenilikleri teşvik eder (Bellato & Cheer, 2021). Sürdürülebilirliğin ötesine geçmek isteyen turistler, yalnızca çevresel etkilerini minimize etmekle kalmayıp, destinasyonların restorasyonuna ve canlandırılmasına aktif olarak katkıda bulunarak rejeneratif turizme yönelmektedir. Bu eğilim genel olarak ekolojik koruma, toplum temelli turizm ve kültürel koruma çabaları gibi faaliyetleri içermektedir (Bellato vd., 2023; Duarte vd., 2024).

Turizm işletmeleri, sadece karbon salınımını, enerji tüketimini ve atıkları azaltarak sürdürülebilirlik iddiasında bulunmak yerine, turizm faaliyetleri aracılığıyla sosyo-ekonomik iyileşmeyi desteklemenin neden önemli olduğunu gösteren deneyimsel etkinlikler düzenlemektedirler (Bellato & Pollock, 2023). Özetle rejeneratif turizm, yerel halk ve çevre üzerinde olumlu bir etki oluşturmaya hedefler. Bu kapsamda rejeneratif turizmin uygulanmasına yönelik bazı yöntemler şunlardır (Mathisen vd., 2022; Tham & Sharma, 2023; Dziadkiewicz vd., 2024):

- Çevreyi korumak için karbon ayak izlerini azaltan turizm işletmeleri ile çalışmak.
- Yerel halk üzerinde olumlu sosyal, çevresel veya ekonomik etkisi olan sorumlu acenteleri, tur operatörlerini ve otelleri tercih etmek.
- Turistik ürün ve hizmetleri yerel işletme ve bireylerden satın almak.
- Destinasyonda kalınan süre boyunca çevrenin temizlenmesine yardımcı olmak ve rehabilite edilmesi için gönüllü olmak.
- Destinasyonda desteğe ihtiyacı olan sosyal projelerde yer almak.

Dünya çapında birçok destinasyon rejeneratif turizm yaklaşımını benimsemiş ve uygulamalarını turizm modellerine entegre etmiştir. Bu destinasyonlardan başarılı olan örnekler şunlardır:

Asturias (İspanya): İspanya'nın "Doğal Cenneti" olarak bilinen Asturias, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir tarım konusundaki kararlılığıyla rejeneratif turizme örnek teşkil etmektedir. Bölgenin milli parkları ve biyosfer rezervleri ekosistemi koruma çabalarını desteklerken, yerel yemek kültürü organik tarımı ve geleneksel üretim yöntemlerini teşvik etmektedir. Ziyaretçiler tarım turizmine katılabilir, kıyı temizliği yapabilir ve Asturias'ın otantik, çevre bilincine sahip misafirperverliğinin tadını çıkarabilirler (Regenera, 2024).

Aotearoa (Yeni Zelanda): "Tiaki Promise" konsepti, ziyaretçileri çevreyi koruyan ve muhafaza eden koruyucular olarak hareket etmeye teşvik etmektedir. Bu girişim, uzun vadeli ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel refahı hedefleyen rejeneratif turizme yönelik ulusal bir taahhüdü yansıtmaktadır (Truyols, 2023).

Maui, Hawaii (ABD): 2023 yılındaki orman yangınlarının ardından Maui, ziyaretçileri gönüllü çalışma ve yerel işletmeleri destekleme yoluyla adanın restorasyon sürecine katılarak rejeneratif turizme yönelmiştir. Maui Cultural Lands gibi kuruluşlar, arkeolojik alanların korunmasına ve bu alanların yeniden ağaçlandırılmasına yardımcı olmak için uygulamalı fırsatlar sunmaktadır (Bigley, 2024).

Laikipia (Kenya): Laikipia'daki rejeneratif safariler, turistlerin macera deneyimleri yaşarken yerel toplulukları desteklemelerini ve nesli tükenmekte olan türleri korumalarını sağlamaktadır. Bölgedeki tesislerde, güneş enerjisi kullanımı, suyun korunması, mobil klinikler yerel toplulukların desteklenmesi gibi uygulamalar hayata geçirilmiştir (Kliest, 2024).

La Fortuna (Kosta Rika): Rejeneratif turizm faaliyetleri kapsamında Nayara Çadır Kampında 100.000'den fazla ağaç dikilmiş ve turistler yerel vahşi yaşamı koruma çalışmalarına katılmıştır. Turistlerin katılımcı olduğu faaliyetler, bölgedeki doğal yaşam alanlarını restore ederek ve biyolojik çeşitliliği destekleyerek örnek olmuştur (Chitnis, 2024).

Rejeneratif turizm uygulamalarında başarılı olan destinasyonlar, sürdürülebilirlik, kültürel koruma ve toplumun güçlendirilmesi konularındaki kararlılıklarını yansıtan bazı ortak özelliklere sahiptir. Bahsi geçen destinasyonlar, yalnızca çevresel zararları en aza indirmekle kalmayıp, ekosistemleri restore etmeye ve geliştirmeye de odaklanmaktadır. Bu amaçla yapılan uygulamalar genellikle yeniden ağaçlandırma, habitat restorasyonu ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını içermektedir. Çevreye yönelik uygulamaların yanı sıra rejeneratif turizm destinasyonları, ekonomik fırsatları teşvik ederek, kültürel mirası koruyarak ve turizm planlamasında yerel sesleri güçlendirerek yerel toplulukları desteklemekte ve canlandırmaktadır.

Destinasyonlarda yerel gelenekler, tarih ve kimlik korunurken, turistlerin yerel kültürlerle özgün bir şekilde etkileşim kurması teşvik edilmektedir. Turistler sadece birer gözlemci değil, restorasyon ve sürdürülebilirlik çalışmalarının aktif katılımcıları olarak destinasyonla daha derin bir bağlar kuran bireylere dönüşmektedir. Böylelikle destinasyonlar çevresel sürdürülebilirlik, kültürel zenginleşme ve kişisel refahı bir araya getiren çok yönlü deneyimler oluşturmaktadır. Ayrıca, turizmin gelecek nesillerin refahına katkıda bulunmasını sağlayarak kalıcı bir pozitif etki oluşturmaya amaçlamaktadır.

2.1.2. Bleisure (İş + Eğlence) Seyahat

Bleisure kavramı son yıllarda ortaya çıkan ve popüler hale gelen bir turizm terimidir. Çalışanların, özellikle yöneticilerin ve iş seyahatlerine çıkan iş dünyasındaki kişilerin tam zamanlı iş seyahatleri sırasında boş zaman aktivitelerine katılmaları bleisure trendini ortaya çıkarmıştır (Mercan & Sandıkcı, 2024). İş (Business) ve eğlencenin (Leisure) bir araya gelmesi üretkenliği artırırken aynı zamanda sağlıklı bir iş-yaşam dengesine katkıda bulunarak popülerliğini artırmıştır (Linney, 2024). Bleisure seyahatler, bireylerin iş seyahatlerini rahatlatma, keşif ve eğlence için kişisel zamanlarını da kapsayacak şekilde genişlettikleri iş ve eğlence seyahatlerini birleştirmektedir (Sohaili vd.,

2022). Bu seyahat trendi, özellikle iş ve özel yaşam arasındaki sınırların giderek dijitalleşen, uzaktan ve esnek çalışma programı odaklı bir dünyada bulanıklaşmaya devam etmesiyle önemli bir ilgi görmüştür. Çalışanlar artık iş yükümlülüklerini yerine getirirken yeni yerler keşfetmek için benzeri görülmemiş fırsatlara sahip olmaya başlamıştır. Bu yeni nesil çalışanlar iş ve eğlenceyi birbirine bağlı olarak görmek ve yeni yerler keşfetmek için iş seyahatlerini uzatmayı tercih etmektedirler (travelandleisureasia.com, 2024).

Bleisure seyahatler, iş amaçlı faaliyetleri gezi, yemek veya sağlıklı yaşam deneyimleri gibi boş zaman aktiviteleriyle birleştirmektedir. Genellikle de destinasyonu keşfetmek için iş seyahati birkaç gün uzatılabilmektedir (Gupta vd., 2024). Bleisure seyahat, iş-yaşam dengesine önem veren genç profesyoneller, Y kuşağı ile seyahati profesyonel programlarına entegre edebilen uzaktan çalışanlar veya serbest çalışanlar arasında yaygındır (Sood & Juneja, 2024). Bleisure turistler, yerel kültürü ve simge yapıları keşfetmek, yürüyüş, alışveriş veya SPA ziyaretleri gibi rekreasyonel faaliyetlerde bulunmak ve sosyal etkinliklere katılmak gibi turistik faaliyetlerde bulunurlar (Unger & Uriely, 2022; Mercan & Sandıkcı, 2024).

İş ve eğlence amaçlı seyahati birleştiren Bleisure seyahat hem profesyonel hem de kişisel ilgi alanlarına hitap eden destinasyonların artmasına neden olmuştur. Aşağıda, bleisure turizmine uygunluğu ile öne çıkan bazı şehirler yer almaktadır (Gourtsilidou, 2023):

Lizbon (Portekiz): Lizbon, lüks konaklama, ortak çalışma alanları ve zengin bir kültürel ortam sunarak önde gelen bir boş zaman destinasyonu olarak öne çıkmaktadır.

Londra (Birleşik Krallık): Londra'nın iş altyapısı ve boş zaman aktivitelerini bir araya getirmesi, burayı bleisure turistleri için en iyi seçenek haline getirmektedir.

Roma (İtalya): Mükemmel lüks konaklama imkânları sunan ve mutfak lezzetleriyle ünlü olan Roma, iş ve eğlenceyi birleştirmek için ideal bir destinasyondur.

Barselona (İspanya): Barselona, iş ve eğlence arasında bir denge arayan bleisure turistlerine hitap eden, yüksek puanlı ortak çalışma alanları ve canlı bir kültürel ortam sunmaktadır.

Melbourne (Avustralya): Melbourne'un dinamik iş ortamı ve zengin kültürel olanakları, burayı bleisure seyahatleri için tercih edilen bir destinasyon haline getirmektedir.

Dubai (Birleşik Arap Emirlikleri): Dubai'nin lüks olanakları ve iş tesisleri, iş ve eğlenceyi harmanlamak isteyen bleisure turistlerini cezbetmektedir.

Varşova (Polonya): Varşova'nın büyüyen iş sektörü ve kültürel cazibe merkezleri, burayı geliştirmekte olan bleisure destinasyonu haline getirmektedir.

Yukarıda bahsedilen şehirler, profesyonel olanaklar ve boş zaman aktivitelerinin uyumlu bir karışımını sunarak, iş ve eğlence arasında denge kurmak isteyen bleisure turistleri için cazip seçenekler haline gelmiştir. Bleisure seyahati popüler olan şehirlerin iş ve eğlence seyahatlerini birleştirmeyi ideal kılan bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Bu şehirler, konferans merkezleri, ortak çalışma alanları ve mükemmel ulaşım sistemleri gibi modern tesislere sahip küresel iş merkezleridir. Söz konusu destinasyonlar zengin kültürel deneyimler, tarihi simge yapılar ve canlı sanat etkinlikleri ile turistlerin iş sonrası eğlence etkinliklerinin tadını çıkarmalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca şehirler, kaliteli yemekler, gece hayatı, müzeler ve doğal cazibe merkezleri de dâhil olmak üzere dinlenmek ve keşfetmek için çeşitli seçenekler sunmaktadır. Büyük havalimanları ve ulaşım ağları ile sağlanan uluslararası bağlantılar, şehirlere ulaşım kolaylaştırmaktadır. Şehirlerde faaliyet gösteren uzun süreli konaklama otelleri ve ortak çalışma alanlarına sahip tatil köyleri gibi hem iş hem de tatil amaçlı seyahat edenlere hitap eden konaklama tesisleri bulunmaktadır. Ek olarak, yüksek hızlı internet, dijital çalışma alanları ve esnek seyahat seçenekleri gibi olanaklar sunarak dijital göçebelerin ve modern profesyonellerin ihtiyaçlarına uyum sağlamıştır. Şehirler, sayılan tüm özellikleriyle iş ve eğlence arasında sorunsuz bir şekilde geçiş yapma fırsatları sunarak "Bleisure" kavramının özünü yansıtmaktadır.

2.1.3. Alışılmadık Destinasyonlara Seyahat

Aşırı kalabalık ve ticarileşmiş destinasyonlardan bıkan turistler, daha az bilinen yerlere ve sezon dışı seyahatlere ilgi duymaya başlamışlardır. Gizli kalmış noktalar, kitle turizminin kalabalığından uzakta eşsiz deneyimler, otantik kültürel karşılaşmalar ve keşfedilmemiş doğanın cazibesini sunmaktadır (Seeler vd., 2022). Bir yerin alışılmışın dışında olması, o yerin ziyaret edilmeye değer bir yer olduğu, ancak daha popüler bir yere göre sessiz ve az ziyaret edildiği anlamına gelir. Genellikle alışılmışın dışındaki yerler daha izole veya bir şehrin/kasabanın daha az bilinen bölgelerindedir. Küçük bir kafeden bütün bir ülkeye kadar her şeyi ifade etmek için kullanılabilir (Hendrieka, 2024). Söz konusu olağandışı yerler turistlere otantik ve anlamlı deneyimler sunarak ziyaret ettikleri yerlerle daha derin bir bağ kurmalarını sağlamaktadır. Trendin dışında kalmak istemeyen ülkeler, turistik ürünlerine özgünlük katmak için paydaşlarıyla birlikte farklı ve az bilinen destinasyon alternatifleri önermelidir (Maitland & Newman, 2014). Daha az bilinen bu yerler genellikle küçük

ölçekli ekonomileri desteklemek ve yerel gelenekleri korumak için fırsat sunarken, alışılmışın dışında seyahat sürdürülebilir turizme yönelik artan taleple uyum göstermektedir (Condevaux vd., 2016). Seyahat tercihlerindeki değişim, sadece sıklıkla ziyaret edilen yerler üzerindeki baskıyı azaltarak destinasyonlara fayda sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda turistlere daha zengin, daha anlamlı deneyimler sunmaktadır (Wengel vd., 2022). Bu katılım, turistlerin tipik turist deneyimlerinin ötesine geçen içgörüler edinmelerini sağlamakta ve sonuçta ziyaret ettikleri toplulukların geleneklerine ve değerlerine daha fazla saygı duymalarına yol açmaktadır.

Turistler gizem ve cazibeyle örtülü, merak, macera ve keşfedilmemişliğin bir karışımını vaat eden farklı yerleri talep ettikçe olağandışı yerlere yönelik arayışlar da artmaktadır. Ruhani doğal manzaralardan antik, fısıldayan kalıntılara kadar bu gizli cevherler ruhani aydınlanma ve benlik arayışındaki turistleri cezbetmektedir. Antik şehirlerin derinliklerine inmek veya unutulmuş diyarları ortaya çıkarmak, sınırları zorlayan, kişinin kendisi ve dünya hakkındaki derin gerçekleri ortaya çıkaran cesur bir maceraya dönüşmektedir (Pinterest 2024). Son yıllarda farklılaşarak turist çekmek isteyen destinasyon yöneticileri bu tür alışılmışın dışında seyahati destekleyecek girişimlerde bulunmuşlardır. Destinasyonlarda perili yerler, sakinleştirici doğa deneyimi, antik şehirler, terk edilmiş veya kayıp yerlerin keşfi ve olağandışı olayların yaşandığı yerlerin görülmesi gibi çekicilik unsurları turistlere sunulmuştur. Aşağıda alışılmışın dışında seyahat edilen destinasyon örnekleri verilmiştir:

Qeparo (Arnavutluk): Arnavutluk Rivierası boyunca uzanan büyüleyici bir köy olan Qeparo, muhteşem kıyı manzaraları ve zengin tarihiyle otantik bir Akdeniz deneyimi sunmaktadır (Hendrieka, 2024).

Meteora (Yunanistan): Yüksek kaya oluşumlarının tepesine tünemiş manastırlarıyla tanınan Meteora, nefes kesici manzaralar ve ruhani bir huzur sunmaktadır (Chrissy, 2024).

Jaffna (Sri Lanka): Sri Lanka'nın kuzeyinde kültürel açıdan zengin bir şehir olan Jaffna, eşsiz Tamil mirası, canlı tapınakları ve lezzetli mutfağıyla turistleri çekmektedir (Tiffany, 2024).

Lamu Adası (Kenya): UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan Lamu Adası, dar sokakları, Svahili mimarisi ve zengin kültürel mirasıyla geçmiş çağlara bir bakış sunmaktadır (Tiffany, 2024).

Alışılmışın dışında seyahat amacıyla tercih edilen destinasyonlar, turistlerin daha az uğradığı yerlerdir, daha sakin ve samimi bir deneyim sunarlar. Bu yerlerde turistler yerel kültürü, gelenekleri ve yaşam tarzlarını özgün bir ortamda deneyimleme fırsatı bulurlar. Bu yerlerin birçoğu bozulmamış

manzaralar, benzersiz ekosistemler, dağlar, uzak sahiller veya yemyeşil ormanlar gibi dramatik doğal ortamlara sahiptir. Bu destinasyonlar tarihi yerler, geleneksel festivaller veya benzersiz yerel mutfaklar gibi zengin kültürel miraslara sahiptirler. Ayrıca genellikle yürüyüş, trekking, kano veya gözlerden uzak yerleri keşfetmek gibi aktivitelerle macera arayanları cezbetmektedir. Alışılmışın dışındaki seyahat destinasyonları, düşük talep nedeniyle daha uygun fiyatlıdır ve bütçe dostu seyahat deneyimleri sunmaktadır. Turistler genellikle yerel halkla ve diğer turistlerle yakın ilişkiler kurarak daha zengin bir seyahat deneyimi yaşamaktadır.

2.1.4. Sağlıklı Yaşam ve Ruh Sağlığı İnzivası Seyahatleri

Pandemiden bu yana, iyi hissetmek iyi görünmekten daha önemli hale gelmiştir. Sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı amaçlı seyahatler, sakin ortamlarda rahatlatma, kişisel bakım, bütünsel iyileşmeyi birleştiren ve giderek büyüyen bir trenddir. Bu tür seyahatler, gençleştirmek, dengeyi yeniden sağlamak için tasarlanmış faaliyetler ve deneyimler yoluyla fiziksel, zihinsel ve duygusal refahı geliştirmeye odaklanmaktadır (Kempainen vd., 2021). Ek olarak günlük yaşamın zorluklarından çok ihtiyaç duyulan bir kaçış sağlayarak hem bedeni hem de zihni gençleştirmeyi amaçlamaktadır. Yoga, fitness dersleri, doğa yürüyüşleri gibi aktivitelerle fiziksel sağlığı besleyen özel programların yanı sıra meditasyon ve farkındalığa odaklanan zihinsel esenlik atölyeleri de sunmaktadır (Smith vd., 2021). Bu inzivalar, konukları dijital dikkat dağıtıcı unsurlardan uzaklaşmaya ve sakin ortamlarda kendileriyle yeniden bağlantı kurmaya teşvik etmektedir.

İnsanların sadece daha uzun değil, daha sağlıklı yaşama arayışı her geçen gün artmaktadır. Uzun ömürlülük, Outlive gibi çok satan kitaplar ve Netflix'in popüler belgeseli Live to 100: Secrets of the Blue Zones (100 Yaşına Kadar Yaşa: Mavi Bölgelerin Sırları) sayesinde günümüzde en popüler sağlık kavramlarından biri haline gelmiştir. 2021- 2022 yılları arasında, uzun ömürlülük alanında araştırma ve medya faaliyetleri yürüten Longevity Technology'nin analizine göre, uzun ömürlülük kliniklerine yapılan küresel yatırımlar iki kattan fazla artmıştır. Günümüzde, yaşam süresini uzatma ve sağlığı optimize etme bilimi, otellerin odak noktası haline gelmiştir. Söz konusu durum, diyet ve egzersizin ötesine geçerek Uzun Ömürlülük Evlerinde (Longevity House) sunulan ozon terapisi ve hiperbarik oksijen odaları gibi biyorejeneratif tedavilere yönelik yeni bir ilginin doğduğunu göstermektedir (cntraveler.com, 2024).

Başta Avrupa Birliği olmak üzere gelişmiş ülkelerdeki yaşlı yetişkin nüfusunda önemli bir artış yaşanmaktadır. Turizm sektörü longevity (uzun ömürlülük) ekonomisinin potansiyelinden faydalanmak için uyum sağlamaya başlamıştır. Lüks otel markaları da bu yeni trendi benimsemiştir. Sağlık alanındaki şirketler ile iş birlikleri kuran oteller, konsültasyonlar, sağlık testi ve tahlil paketleri, kök

hücre, NAD+ (gençleştirme işlemi), özelleştirilmiş vitamin iğneleri, özel içerikli serumlar ve farklı terapi uygulamaları ile turistlere hizmet vermeye başlamışlardır. Modern tıp imkânlarının yanı sıra farklı geleneksel alternatif tıp uygulamaları da oteller tarafından turistlere sunulmaktadır. Turizmde uzun ömürlülüğü kullanmak, sağlığı, refahı ve turistler ile yerel halk için uzun vadeli faydaları teşvik eden ilke ve uygulamaları dâhil etmek anlamına gelmektedir.

Sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası seyahatleri, stres azaltma, farkındalık geliştirme, duygusal iyileşme, detoksifikasyon (zehirlerden arınma) ve fiziksel uygunluk gibi belirli hedeflere odaklanmaktadır. Bu kapsamda genellikle dağlar, ormanlar, plajlar veya kaplıcalar gibi doğal ortamlarda huzur ve rahatlamayı teşvik etmek için uygun yerler özenle seçilmektedir. İnziva programları, meditasyon, yoga, fitness seansları, farkındalık atölyeleri, terapötik ve uzun ömürlülük tedavileri dahil olmak üzere seçilmiş aktivitelerle tasarlanır. İnzivalar genellikle terapistler, yoga eğitmenleri, fitness koçları, sağlık profesyonelleri ve beslenme uzmanları gibi sağlıklı yaşam uzmanları eşliğinde gerçekleşmektedir bütüncül bir yaklaşımla fiziksel, zihinsel ve ruhsal uygulamaları birleştiren inzivalarda; SPA uygulamaları, sağlıklı beslenme planları, vitamin takviyeleri, medikal işlemler ve kişisel gelişim seansları gibi hizmetler sunulmaktadır. Aşağıda sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası seyahatleri için tercih edilen destinasyon örnekleri verilmiştir:

Bali (Endonezya): Çok sayıda sağlıklı yaşam inziva merkezi, duygusal esenliği teşvik eden çeşitli deneyimler sunmaktadır. Eski gelenekleri modern uygulamalarla harmanlayan yoga ve meditasyon inzivalarından, pirinç tarlalarının ortasında yer alan sağlıklı yaşam tesislerine kadar Bali, huzur ve kendini keşfetmek isteyen turistler için geniş seçenekler sunmaktadır (wellnesstourism.com).

Sedona (ABD): Bölgenin eşsiz enerji girdaplarının ruhsal iyileşmeyi ve kendini keşfetmeyi kolaylaştırdığına inanılmaktadır. Sedona'nın canlı sağlıklı yaşam topluluğu, yoga inzivaları, meditasyon atölyeleri ve alternatif şifa terapileri gibi çeşitli deneyimler sunmaktadır (wellnesstourism.com).

Sarvar (Macaristan): 5 yıldızlı bir ortamda dinçleşme programları sunan bu inziva merkezi, vücudu gençleştirmeyi ve zihni canlandırmayı amaçlamaktadır. Bütünsel sağlıklı yaşam programları kapsamında kişiselleştirilmiş tıbbi konsültasyonlar, rahatlatıcı terapiler, zihinsel uygulamalar ve besleyici yemekler yer almaktadır (www.health.travel).

Werapitaya (Sri Lanka): Program sadece dış güzellikten ibaret değildir. Hipertansiyon, diyabet ve kalp sorunları gibi önemli dejeneratif hastalıklara karşı önleyici bakım olarak tasarlanan program, yaşlanma sürecini bütünsel olarak yönetmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamlı yaklaşım,

yalnızca yaşlanmanın fiziksel belirtilerine karşı koymayı değil, aynı zamanda kişinin hem içeride hem de dışarıda zarif bir şekilde yaşlanmasını sağlayarak genel refahı artırmayı amaçlamaktadır (www.health.travel).

Sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası destinasyonları, gençleşme ve iç huzuru arayan turistler için cazip hale getiren birkaç temel unsura sahiptir. Genellikle yemyeşil ormanlar, dağlar veya bozulmamış plajlar gibi doğal ortamlarda yer alan bu destinasyonlar, rahatlama ve içsel keşif için elverişli bir atmosfer sunmaktadır. Hem bedeni hem de zihni besleyen yoga, meditasyon ve farkındalık uygulamaları gibi aktiviteler sunarak bütünsel esenliği sağlarlar. Birçok inziva merkezi, yerel şifa yöntemlerini, ruhani öğretileri ve doğal ilaçları programlarına entegre ederek yerel kültür ve geleneklerle güçlü bir bağ kurmaktadır. Kişiye özel sağlıklı yaşam planları ve rehberli ruhani yolculuklar da dâhil olmak üzere kişiselleştirilmiş deneyimler, ziyaretçilerin kendilerine özgü ihtiyaç ve hedeflerine odaklanabilmelerini sağlamaktadır.

2.1.5. Yavaş Seyahat

Yavaş seyahat, geleneksel turizmin hızlı tempolu ve kontrol odaklı yapısına karşı, anlamlı deneyimlere, çevresel sürdürülebilirliğe ve derin ilişkilere öncelik veren bir felsefedir. Kökleri daha geniş bir kavram olan yavaş hareketine dayanan yavaş seyahat, turistleri zaman ayırmaya, kendilerini yerel kültürlere kaptırmaya ve destinasyon kadar yolculuğun da tadını çıkarmaya teşvik etmektedir (Pileri & Moscarelli, 2021). Yavaş seyahat, dünyayı keşfetmeye yönelik dikkatli bir yaklaşımdır ve turistleri bir destinasyonun kültürüne, tarihine ve ritmine derinlemesine dâhil olmaya teşvik ederek nicelikten ziyade niteliği vurgular. Genellikle aceleye getirilmiş programları ve yapılacaklar listesindeki yerleri işaretlemeyi içeren klasik turizmin aksine, yavaş seyahat daha uzun süreli konaklamaları, yerel halkla anlamlı bağlantıları ve tatile odaklanmayı teşvik etmektedir (Kostilnikova vd., 2022). Toplu taşıma araçlarını kullanmak, çevre dostu konaklama yerleri seçmek ve yerel işletmeleri desteklemek gibi sürdürülebilir uygulamalara değer vererek turizmin oluşturduğu çevresel etkiler azaltılmaktadır. Yerel mutfakların tadına bakmak, geleneksel etkinliklere katılmak ve alışılmışın dışındaki yerleri keşfetmek için zaman tanıyan yavaş seyahat, daha otantik ve zenginleştirici bir deneyimi teşvik etmektedir (Klarin vd., 2023). Bu yaklaşım sadece stresi azaltarak ve kalıcı anılar oluşturarak turistlere fayda sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda ziyaret edilen toplulukları da destekleyerek daha etik ve sürdürülebilir bir turizm modeline katkıda bulunmaktadır. Aşağıda son yıllarda yavaş seyahat amacıyla sıklıkla tercih edilen bazı destinasyonlar yer almaktadır (vinpearl.com):

Provence (Fransa): Provence zengin bir tarih, çarpıcı bir mimari ile konukevleri, butik oteller ve restore edilmiş çiftlik evleri dâhil olmak üzere çeşitli konaklama seçenekleri sunmaktadır.

Toscana (İtalya): Toscana, turistler için güzellik, mimari ve kültürel hazinelerin bir bileşimin sunmaktadır. Bir villada, çiftlik evinde veya otel odasında kahvaltı ve yöresel lezzetli yemeklerle ilgi çekmektedir.

Racastan (Hindistan): Racastan'da geleneksel bir konakta veya saraydan dönüştürülmüş bir otelde konaklama, birbirinden ilginç tekstil ürünleri ve mücevherlerle dolu hareketli çarşılarında alışveriş ve tarihi yerleri gezerek yerel kültürü deneyimleme imkânları bulunmaktadır. Turistler Hint mutfağı ile yerel müzik ve dans gösterilerine ulaşabilmektedir.

Alentejo (Portekiz): Alentejo, çiftlik evleri, manastırlar ve pansiyonlar gibi geleneksel konaklama yerleriyle ziyaretçilere şehir hayatından huzurlu bir kaçış sunmaktadır. Bölgenin tarihi yerleri, doğal parkları ve açık hava etkinlikleri turistlere farklı imkânlar tanımaktadır.

Yavaş seyahat için uygun destinasyonlar, onları rahat, etkileyici ve sürdürülebilir bir seyahat deneyimi için elverişli kılan belirli özelliklere sahiptir. Bu destinasyonlar, huzurlu ve doğal bir çevreye sahiptir. Turistlere geleneksel el sanatları, mutfak veya festivaller aracılığıyla zengin yerel kültür unsurları sunulmaktadır. Ayrıca destinasyonlarda turistlerin şehri keşfetmesini kolaylaştıran toplu ulaşım imkânları yüksektir. Turistler, yemek yapma dersleri, rehberli doğa turları ve zanaat atölyeleri gibi sosyal katılımın yüksek olduğu imkanlara sahiptir. Sosyalleşmeyi destekleyen bir diğer önemli husus, destinasyonların uzun süreli kalışlara uygun olmasıdır; böylelikle turistlerin destinasyonla daha derin bir bağ kurmasına olanak tanınmaktadır. Bahsedilen destinasyonlar genellikle sakin bir yaşam tarzına sahiptir, turistleri yavaşlamaya ve çevrelerinin tadını çıkarmaya teşvik etmektedir. Ek olarak genellikle turistlerin boş zamanlarında keşfedebilecekleri farklı gastronomik seçenekler bulunmaktadır.

2.1.6. Z Kuşağı Seyahat Trendleri

1997-2012 yılları arasında doğan bireyleri kapsayan Z kuşağı, turizm sektörünü farklı tercihleri ve öncelikleriyle şekillendirmektedir. Z kuşağı, diğer tüm kuşaklardan daha fazla internetle iç içe büyümüştür. Teknoloji ve sosyal medyaya erişimle büyüyen dijital yerliler olarak, turistik tercihleri sürdürülebilirlik, özgünlük ve kişiselleştirilmiş deneyimler gibi değerlerden etkilenmektedir (Robinson & Schänzel, 2019). Anılar ve deneyimleri maddi kazançtan daha değerli gören Z kuşağı,

lüks yerine macera ve keyifli anlar sunan destinasyonları tercih etmektedir. Özellikle Instagram ve TikTok gibi platformlarda paylaşılabılır, görsel açıdan çarpıcı ve benzersiz mekânlara ilgi duymaktadırlar (Choi vd., 2024).

Çevre bilinci yüksek olan Z kuşağı, sürdürülebilir destinasyonları, çevre dostu konaklama seçeneklerini ve yeşil uygulamaları desteklemektedir (Homer & Kanagasapapathy, 2024). Kendi ilgi alanlarına ve temposuna uygun güzergâhlar oluşturmayı tercih eden Z kuşağı, yerel kültürleri, gastronomiyi ve gelenekleri deneyimlemeye açıktır. Bu kuşak yerel kültürleri, gastronomiyi ve gelenekleri deneyimlemeye meraklıdır. Ev konaklamaları, yerel turlar ve toplum temelli aktiviteler öncelikli tercihleri arasında yer almaktadır (Orea-Giner & Fusté-Forné, 2023). Ayrıca, aşırı kalabalık turistik noktalardan kaçınarak keşfedilmemiş veya özgün hissettiren destinasyonlara yönelmektedir. Öğrenci veya kariyerlerinin başında olan birçok Z kuşağı bireyi için uygun fiyatlı konaklama, ulaşım ve yemek seçenekleri sunan ekonomik seyahat büyük önem taşımaktadır (Basa vd., 2023). Bununla birlikte, macera ve özel etkinlikler gibi değerli gördükleri deneyimler için harcama yapmaktan çekinmemektedirler (Tănase vd., 2023).

Seyahat sırasında rezervasyon yapmak, araştırma yapmak ve yön bulmak için akıllı telefonlara büyük ölçüde güvenen Z kuşağı, sosyal medya, bloglar ve akran değerlendirmelerinden etkilenmekte, çevrimiçi toplulukların önerilerine dikkat etmektedir (Lee, 2023; Dao vd., 2024). Birçok Z kuşağı turist, yoga, meditasyon ve doğa temelli terapiler gibi aktiviteler sunan destinasyonlar arayarak seyahatlerine sağlıklı yaşamı entegre etmektedir. Teknolojiye olan bağımlılıklarına rağmen, bazı Z Kuşağı turistleri teknolojiden uzak kalarak yeniden şarj olmalarına olanak tanıyan deneyimlerin peşinde koşmaktadır (Cai & McKenna, 2023; Tran, 2024).

Teknolojiye meraklı ve deneyim odaklı Z kuşağı turistleri, sürdürülebilirlik, kültürel etkileşim, ekonomik seçenekler ve benzersiz deneyimler sunan destinasyonlara ilgi göstermektedir. Macera, katılımcılık ve sosyal medyada paylaşılabılır anlar sunan yerleri tercih etmektedirler. Bu özelliklere sahip olan bazı destinasyonlar aşağıda verilmiştir (Cubbin, 2024; De Blois, 2024; Haupt, 2024; Lopez, 2024):

İzlanda: Mavi Lagün, şelaleler ve Kuzey Işıkları gibi doğa harikalarıyla tanınan İzlanda, macerayı sürdürülebilirlikle birleştiren bir destinasyondur.

Kosta Rika: Eko-turizm, zip-lining, sörf ve vahşi yaşam safarileri gibi heyecan verici aktiviteler için bir önemli bir destinasyondur.

Yeni Zelanda: Nefes kesici manzaraları, bungee jumping, yürüyüş ve kano gibi açık hava aktiviteleriyle ünlü bir destinasyondur.

Kyoto (Japonya): Geleneksel Japon mimarisi, kiraz çiçekleri ve dingin tapınakları sunan sosyal medyada popüler olan bir destinasyondur.

Tayland: Uygun fiyatlı konaklama, sokak yemekleri ve canlı kültürü ile Tayland, bütçesi kısıtlı genç turistleri cezbetmektedir.

Fas: Fas zengin kültürel deneyimler, pazarlar ve tarihi yerler sunan bir destinasyondur.

Finlandiya: Saunaları, ormanları ile sürdürülebilirlik ve doğal güzelliklere verdiği önemle tanınan bir destinasyondur.

Slovenya: Bled Gölü ve Triglav Ulusal Parkı gibi destinasyonlarda çevre dostu seyahat deneyimleri sunan bir destinasyondur.

Tiflis (Gürcistan): Tarih, mimari ve uygun fiyatın eşsiz bileşimini sunan bir destinasyondur.

Z kuşağı turistlerin tercih ettiği destinasyonlar, uygun fiyata benzersiz, sürdürülebilir ve kapsayıcı deneyimler sunan yerlerdir. Kültürel paylaşımları ve sosyal medyada paylaşacakları anları yakalarken yerel yaşam tarzına dâhil olmalarına olanak tanıyan destinasyonlara değer vermektedirler. Sonuç olarak birçok destinasyon, çevre dostu uygulamaları ve toplum katılımını vurgulayarak sundukları hizmetleri bu talepleri karşılayacak şekilde düzenlemektedir. Düzenlemeler sadece Z kuşağının turistik deneyimini iyileştirmekle kalmamakta, aynı zamanda yerel kültürlerin ve çevrenin gelecek nesiller için korunmasını da desteklemektedir.

2.1.7. Yalnız Seyahat ile Kadınların Güçlendirilmesi

Yalnız seyahat, bireyin arkadaş, aile veya organize gruplar olmadan, bağımsız şekilde destinasyonları keşfetmesini ifade eder. Bireysel seyahat tarzı, son yıllarda kişisel gelişim, özgürlük ve benzersiz deneyimler arayan her yaştan turist tarafından giderek daha fazla benimsenen bir trende dönüşmüştür (Yang vd., 2025). Yalnız seyahat, bireye kendini keşfetme, bağımsızlık ve macera için eşsiz fırsatlar sunan güçlendirici ve dönüştürücü bir deneyim sağlar (Bianchi, 2022). Grup dinamikleri veya belirlenmiş güzergâhların kısıtlamalarından bağımsız yalnız turistler, kişisel ilgi alan-

ları ve tempolarına uygun seçimler yaparak ziyaret ettikleri destinasyonlara kendilerini tamamen adayabilirler (Umur & Ertan, 2023). İster kalabalık şehir sokaklarını keşfetmek ister vahşi doğada maceraya atılmak ister küçük bir köyde yerel halkla etkileşimde bulunmak olsun, yalnız seyahat etmek bireyin hem dünyayla hem de kendisiyle daha derin bağlar kurmasını sağlar (Ejupi & Medaric, 2022). Yalnız seyahat edenlere yönelik kaynakların ve toplulukların artmasıyla, keşif biçimi giderek daha erişilebilir hale gelmiş; özgürlük, iç gözlem ve esnekliği benzersiz şekilde birleştiren bir seyahat türüne dönüşmüştür. Yalnız seyahat, yeni yerlere yapılan bir yolculuktan çok daha fazlasıdır; kişisel gelişim ve kendine güvene doğru yapılan bir yolculuktur (Yang vd., 2019).

Dünya genelinde yalnız seyahat eden bireylerin tercih ettiği birçok destinasyon bulunmaktadır. Bunlar arasında en fazla tercih edilenler aşağıda verilmiştir (Begley Bloom, 2024; Bills & Kelly, 2024; Preske & Sherman, 2024):

Berlin (Almanya): Berlin, zengin tarihi, canlı sanat ortamı ve kapsayıcı atmosferi nedeniyle yalnız seyahat edenler için mükemmel bir destinasyondur. Şehrin kullanışlı toplu taşıma araçları gezintiyi kolaylaştırırken müzeleri, tarihi simge yapıları ve hareketli mahalleleri keşfedilecek birçok şey sunmaktadır. Ayrıca Berlin'in, çeşitlilik içeren nüfusu, açık fikirli kültürü, özellikle gelişen gece hayatında veya kafeler ve parklar gibi ortak alanlarda insanlarla tanışmayı kolay hale getirmektedir.

Vancouver (Kanada): Vancouver, doğa ve şehir deneyimlerini bir arada yaşamayı seven yalnız turistler için uygun bir destinasyondur. Şehrin güvenliği, mobilite ve ilgi çekici çevresi, burayı açık hava meraklılarının gözdesi haline getirmektedir. Çok kültürlü yemek seçenekleri ve sıcak-kanlı yerel halkıyla güzel bir ortam sunmaktadır.

Montreal (Kanada): Montreal'in, Avrupa cazibesi ve Kuzey Amerika modernliğinin mezezi olması, destinasyonu yalnız turistler için benzersiz ve çekici bir yer haline getirmektedir. Eski Montreal bölgesi ve diğer hareketli mahalleleri gibi önemli noktalarıyla şehir yürümek için müsaittir. İki dilli kültür, iletişim kolaylığı sağlar ve şehirdeki festivaller yalnız turistlerin eğlenebileceği canlı etkinlikler sunar.

Dublin (İrlanda): Dublin'in sıcak ve dost canlısı halkı burayı yalnız seyahat edenler için ideal bir destinasyon haline getirmektedir. Şehrin pub kültürü, canlı müziğin veya bir bardak içeceğin tadını çıkarırken insanlarla tanışmak için fırsatlar sunmaktadır. Dublin'in yürünebilir şehir merkezinde birçok turistik yerler bulunmaktadır. İrlanda kırsalına veya yakın kasabalara günübirlik geziler yalnız keşif için harika seçeneklerdir.

Meksiko City (Meksika): Meksiko City kültür, yemek ve tarihi seven yalnız turistler için heyecan verici bir destinasyondur. Büyüleyici müzelere, canlı kafelere ve parklara sahip mahalleleri vardır. Yalnız seyahat edenler dikkatli olmalı ve kalmak için güvenli alanları araştırmalıdır. Şehrin zengin kültürü, uygun maliyetleri ve lezzetli sokak yemekleri burayı inanılmaz derecede çekici kılmaktadır.

Bu destinasyonlar, yalnız seyahat eden turistlere kültürel zenginlik, önemli simge yapılar, misafirperver yerel halk, etkin toplu ulaşım ve genel güvenlik açısından avantajlar sunmaktadır. Ayrıca, gelişmiş sosyal imkânlar, kişiye özel turistik deneyimler ve kesintisiz keşif fırsatlarıyla, yalnız gezginler için ideal şehirler arasında yer almaktadırlar.

2.1.8. Müzik Turizmi

Müzik turizmi, insanların müzikle ilgili cazibe merkezlerini, etkinlikleri ve kültürleri deneyimlemek için destinasyonlara seyahat ettiği özel bir turizm çeşididir (Bolderman, 2020). Canlı performanslara katılmak, ikonik müzik mekânlarını ziyaret etmek veya farklı müzik türlerinin kültürel köklerini keşfetmek gibi çeşitli biçimlerde gerçekleşen turizm türü, müziğe tutkuyla bağlı gezginler için giderek daha popüler hale gelmektedir (Lashua, 2018). Canlı ve kültürel açıdan zenginleştirici bir seyahat alanı olan müzik turizmi, meraklılarını melodilerin, ritimlerin ve performansların merceğinden destinasyonları keşfetmeye davet etmektedir (Krüger Bridge, 2019).

İkonik müzik festivallerinden tarihi mekânlara, hareketli konser sahnelerinden efsanevi sanatçıların doğduğu yerlere kadar müzik turizmi, turistlerin kendilerini ses ve inovasyon dünyasına kattırmalarına olanak tanımaktadır. Söz konusu turizm biçimi insanları sadece paylaşılan deneyimlerle birbirine bağlamakla kalmaz, aynı zamanda dünyanın dört bir yanındaki bölgelerin kültürel mirasını ve benzersiz kimliklerini de sunar (Wang, 2024). Örneğin, New Orleans'ta cazın köklerini keşfetmek, Avrupa'da bir pop müzik festivaline katılmak veya Viyana'da klasik müzik geleneğini deneyimlemek, müzik tutkusunu kültür ve macerayla harmanlayan unutulmaz seyahat deneyimleri sunmaktadır (Lashua, 2018; Baker, 2019; Zhuang vd., 2023).

Müzik turizminin temel bileşenleri arasında festivaller, tarihi ve kültürel mekânlar, canlı müzik sahneleri, müzikle ilgili ziyaretler ve interaktif deneyimler yer almaktadır. Müzik, turistlerin destinasyon ile güçlü bağlar kurmasını sağlamaktadır (Stipanović & Zubović, 2023). Müzik turizmi, benzersiz ses sunumları aracılığıyla bir destinasyonun tarihi, gelenekleri ve sosyal dokusu hakkında kültürel bilgiler vermektedir. Festivaller ve canlı performanslar, turistler arasında dil ve kültürel engelleri aşan bir topluluk duygusunun oluşmasını sağlamaktadır (Stipanović vd., 2023). Müzik

turizmi, bilet satışları, konaklama, yemek ve turizm ilgili diğer harcamalar yoluyla yerel ekonomilere önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Lv & Yang, 2024). Aynı zamanda bölgenin müzik geleneklerini, mirasını tanıtmakta ve koruma altına almaktadır. Farklı milletlerden ve yerlerden gelen insanları ortak bir paydada bir araya getirerek kültürel farklılıklar arasında köprü kurup uluslararası karşılıklı anlayış ve hoşgörüyü teşvik etmektedir (Peng, 2023). Aşağıda son yıllarda müzik turizmi için tercih edilen bazı destinasyonlar yer almaktadır (Chen, 2024):

Seattle (ABD): Sıklıkla Grunge Akımının doğduğu yer olarak anılan Seattle, 1990'ların başlarını tanımlayan türün hayranları için son derece sürükleyici bir deneyim sunmaktadır. Şehir, Nirvana, Pearl Jam, Soundgarden ve Alice in Chains'in seslerinin ilk kez nemli ve puslu sokaklarda yankılandığı bir grunge mekânıdır.

Viyana (Avusturya): Viyana, klasik müzik meraklıları için mükemmel bir şehirdir. Müzik Şehri olarak bilinen Viyana, Mozart, Beethoven ve Schubert gibi klasik müzik tarihinin en etkili bestecilerinden bazılarının ev sahipliği yapmıştır. Viyana, müzik mirasını her yıl yaz aylarında şehrin dört bir yanında açık havada ücretsiz olarak müzik filmlerinin gösterildiği ve yıldızların altında klasik müziğin keyfini çıkarmanın keyifli bir yolunu sunan Viyana Müzik Film Festivali gibi etkinliklerle kutlamaktadır.

Nashville (ABD): Nashville, country müziğin kalbinin attığı yerdir ve bu türün hayranları için rüya gibi bir destinasyondur. Şehrin zengin müzik mirası, country müzik tarihi ve yıldızları hakkında kapsamlı sergiler sunan Country Music Hall of Fame gibi simgesel yapılarda yer almaktadır. Nashville'in cazibesi sadece müziğinde değil, aynı zamanda hikâye anlatma yeteneğinde de yatmaktadır. Müzeleri, canlı gösterileri ve tarihi mekânlarıyla Nashville, Amerikan müziğinin kökleriyle derin bir bağlantı sunmaktadır.

Berlin (Almanya): Berlin, çığır açan müzikleri ve gece hayatını domine eden efsanevi techno kulüpleriyle uzun zamandır elektronik müzik için önemli bir merkez olmuştur. Şehrin bölünme ve birleşme dönemleriyle şekillenen tarihi, müziğin yalnızca eğlendirmekle kalmayıp aynı zamanda derin bir özgürlük ve isyan anlatısı da sunduğu eşsiz bir kültürel ortam oluşturmıştır. Şehir aynı zamanda çağdaş elektronik müziğin tüm çeşitliliğiyle sergilendiği yıllık bir etkinlik olan Berlin Atonal festivaline de ev sahipliği yapmaktadır.

Akra (Gana): Gana'nın canlı başkenti Akra, kökleri Batı Afrika'nın zengin kültürel geleneklerine dayanan Highlife ve Afrobeat müzik türlerinin kalbinin attığı yerdir. Karmaşık ritimleri ve duygulu melodileriyle karakterize edilen bu sesler, funktan modern pop müziğe kadar her şeyi

etkileyerek küresel müzik sahnesinin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Her yıl düzenlenen Chale Wote Sokak Sanatı Festivali, müzisyenleri, sanatçıları ve icracıları Gana kültürünün canlı kutlamasında bir araya getirerek Akra'nın müzikal çeşitliliğini daha da gözler önüne sermektedir.

Müzik turizmi destinasyonları, zengin müzikal mirasları sayesinde müziğin tarihi ve gelişimiyle derinden bağlantılıdır. Her destinasyon, büyük ölçekli konserlerden özel gösterilere kadar değişen, gelişen canlı müzik sahneleri sunmaktadır. Yıllık düzenlenen müzik festivalleri ve etkinlikleri önemli bir cazibe merkezidir. Bu etkinlikler küresel izleyicileri destinasyona çekmekte ve müzik merkezi olarak itibarını artırmaktadır. Müziğin ötesinde destinasyonlar ziyaretçilere yerel kültür, tarih ve mutfakla etkileşim kurma fırsatları sunmaktadır. Destinasyonların çoğuna gelişmiş alt yapıları sayesinde kolayca erişilebilmektedir. Müzik turizmi destinasyonları, konserler, ortak oturumlar ve müzik atölyeleri aracılığıyla paylaşılan interaktif deneyimler sunarak turistler arasındaki topluluk duygusunu teşvik etmektedir. Şehirler genellikle yerel yetenekleri yetiştirmeye öncelik verirken, yeni sanatçıların çalışmalarını sergilemeleri için ortam sağlarlar. Bu sayede sürekli gelişen ve dinamik bir müzik ortamı sağlanır. En iyi müzik turizmi destinasyonları arasındaki ortak nokta, tarih, kültür, canlı deneyimler ve duygusal etkilerin uyumlu bir karışımını sunma becerileridir. Müziğin evrensel dilini takdir ederken, dünya çapındaki müzik meraklıları için benzersiz, sürükleyici ve unutulmaz seyahat deneyimleri sunmaktadır.

2.1.9. E-Spor Turizmi

E-spor turizmi, bireylerin rekabete dayalı bilgisayar oyunları ile ilişkili etkinliklere ve destinasyonlara katılımını içeren turizm endüstrisinin hızla büyüyen bir segmentidir (Erdoğan vd., 2018). Bu turizm türü, oyun kültürünü keşfetme ve deneyimleme yöntemlerini dönüştürerek hayranları, oyuncularını ve sektör profesyonellerini büyük turnuvalara, oyun toplantılarına ve e-spor merkezlerine çekmektedir (Marsha vd., 2024). E-spor turizmi, canlı turnuvalara katılmayı, sembolik e-spor arenalarını ziyaret etmeyi, oyun toplantılarına katılmayı veya dünyanın dört bir yanındaki özel merkezlerde e-spor kültürünü ve endüstrisini deneyimlemeyi kapsamaktadır (Çetin & Çoşkun, 2021). Yüksek ödüllü şampiyonalara ev sahipliği yapan ünlü arenalardan en son teknolojilerin sergilendiği interaktif oyun fuarlarına kadar e-spor turizmi, dijital rekabetin küresel fenomenine sürükleyici bir yolculuk sunmaktadır. İster favori takımlar için destek vermek, ister oyun efsaneleriyle tanışmak ya da son teknoloji oyun tesislerini keşfetmek olsun, e-spor turizmi meraklılarını ortak tutkuyla birbirine bağlamakta ve modern seyahati sanal dünyanın heyecanı ile yeniden tanımlamaktadır (Dulgaroglu; 2023; Güvenol & Güler, 2024).

E-spor turizminin gelişmesi için popüler oyunlara yönelik turnuvalar ve etkinliklerin, ilgi çekici veya sembolleşmiş mekânlarda düzenlenmesi kritik bir unsurdur. Ayrıca, oyun meraklılarının ve sektör profesyonellerinin bir araya gelebileceği fuarlar ve oyun toplantılarının organize edilmesi gerekmektedir (Yıldırım & Tamer, 2022). Destinasyonda inşa edilecek e-spor arena ve merkezleri taraftar deneyimi ve toplum katılımı sağlarken e-spor kültürünün destinasyon genelinde yayılmasına da imkân verecektir (Zhang vd., 2022; Sarudin & Hakim, 2024). Aşağıda son yıllarda e-spor turizmi için tercih edilen bazı destinasyonlar yer almaktadır (Smathers, 2023; Osei-Agyeman, 2024; Shevchenko, 2024):

Seul (Güney Kore): Modern e-sporun doğduğu yer olarak bilinen Seul, dünyaca ünlü takımlara, turnuvalara ve oyun kafelerine ev sahipliği yapmaktadır. Sektörün gelişimini sergileyen oyun ve e-spor müzeleri ile turistlere farklı imkanlar sunmaktadır.

Şangay (Çin): Dota 2 ve League of Legends gibi Dünya şampiyonası havasında e-spor turnuvalarına ev sahipliği yapan küresel bir merkezdir. Önemli oyun geliştiricilerinin merkezlerine yakın, dinamik oyun kültürü ve son teknoloji tesislere sahiptir.

Katowice (Polonya): Avrupa'nın e-spor merkezi olarak kabul edilen şehir, en prestijli etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Uluslararası e-spor turnuvaları için sembolik mekânlara sahip olup uygun fiyatlı konaklama ve ulaşım seçenekleriyle turistleri cezbetmektedir.

Kuala Lumpur (Malezya): Önemli bölgesel turnuvalara ev sahipliği yapmasıyla tanınır. KLCC Kongre Merkezi gibi uluslararası e-spor müsabakalarına ev sahipliği yapan bir tesise sahiptir. Büyüyen altyapı ve turistler için erişilebilirlik imkânları vardır.

Bu destinasyonlar, e-spor turizminin modern seyahat deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini ve hem oyun meraklılarına hem de profesyonellere nasıl hitap ettiğini göstermektedir. E-spor destinasyonu olan şehirler başarılı olmalarını gelişmiş teknolojik altyapılarına, destekleyici yerel yönetimlere, e-spor sektörünü destekleyen özel şirketlere, gelişmiş konaklama ve ulaşım imkânlarına borçludurlar.

2.1.10 Astro Turizm

Astro turizm, ışık kirliliğinin en az olduğu bölgelerde gece gökyüzünü, astronomik olayları ve gök olaylarını gözlemlemeye odaklanan niş bir seyahat türüdür. Yıldız gözlemciliği, gözlemevi ve planetarium ziyaretleri, meteor yağmurları, tutulmalar ve Kuzey Işıkları gibi astronomik olaylara

tanıklık etmeyi içeren bu turizm türü, aynı zamanda evrenle ilgili eğitim programlarına katılımı da kapsar. Bilim, doğa ve kültürel mirasın daha fazla değer kazanmasını sağlayan astro turizm, turistleri genellikle karanlık gökyüzü bölgelerine, uzak yerlere ve açık atmosfer koşullarına sahip destinasyonlara çekmektedir.

Turizm ve yıldız gözlemciliğinin büyüleyici bir karışımı olan astro turizm, maceraperestleri Dünya'nın en nefes kesici yerlerinden evreni keşfetmeye davet etmektedir. Kentsel alanlarda ışık kirliliği arttıkça, turistler gece gökyüzünün tüm görkemiyle ortaya çıktığı karanlık gökyüzü destinasyonları aramaktadır. Aşağıda son yıllarda astro turizmi için tercih edilen bazı destinasyonlar yer almaktadır (Eaves, 2023; Sands, 2023):

Utah (ABD): 24 farklı Uluslararası Karanlık Gökyüzü Alanı'na sahip olan Utah, bu konuda dünyadaki en zengin bölgedir. Kurak iklimi ve yüksek rakımlı çölleri sayesinde yıldızların sınırsız manzarasını sağlamaktadır. Ayrıca, Karanlık Gökyüzü sertifikalı ulusal parklara ev sahipliği yapmaktadır.

Elqui Vadisi (Şili): Yüksek rakımı, düşük nüfus yoğunluğu ve neredeyse bulutsuz atmosferiyle ideal yıldız gözlem koşulları sunan bu bölge, 2015 yılında Uluslararası Karanlık Gökyüzü Koruma Alanı ilan edilmiştir. Dünya'daki astronomi altyapısının büyük bir kısmı burada inşa edilmiştir.

Te Waipounamu (Yeni Zelanda): Güney Adası olarak da bilinen bu bölge, düşük ışık kirliliği ve dağlık manzaraları ile yıldız gözlemcileri için bir cennettir. Bölgedeki Uluslararası Karanlık Gökyüzü Parkı düzenli olarak gökyüzü etkinliklerine ev sahipliği yaparken, adanın kalbindeki Uluslararası Karanlık Gökyüzü Rezervi dünyadaki en büyüklerden biridir. Turistler burada yıldız gözlemi yapmanın yanı sıra, yerli Māori halkının gökyüzü inançları ve gelenekleri hakkında bilgi edinebilmektedir.

NamibRand Doğa Koruma Alanı (Namibya): Altın Seviye Uluslararası Karanlık Gökyüzü Koruma Alanı statüsüne sahip dünyadaki iki bölgeden biridir. Hassas çöl ekosistemini ve gece ekosistemini korumak adına araç farlarının kullanımına yönelik özel düzenlemeler uygulanmaktadır. Bölgede konaklama tesisleri, astronomi programları ve açık gökyüzü altında yıldız izleme odaları gibi deneyimler sunulmaktadır.

Aral Denizi (Özbekistan): Işık kirliliğinin oldukça düşük olduğu bu bölge, maceraperest yıldız gözlemcileri için ideal bir destinasyondur. Orta Çağ astronomu Uluğ Bey'in 1420'lerde inşa ettiği gözlemevinin bulunduğu Semerkant'tan Aral Denizi'ne uzanan rotalar, tarih ve bilim meraklıları için önemli duraklardan biridir.

Astro turizm açısından başarılı olan destinasyonlar genellikle şehir merkezlerinden uzak, yüksek rakımlı ve elverişli hava koşullarına sahip bölgelerdir. Bu destinasyonlar, gözlemevleri, teleskoplar ve planetaryumlar gibi özel tesislerle yıldız izleme deneyimini üst seviyeye taşıırken, meteor yağmurları, tutulmalar ve astronomi uzmanları tarafından düzenlenen eğitim programları gibi etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır. Çöller, dağlar, göller ve milli parklar gibi doğal unsurların yer aldığı bu bölgeler, turistlere sakin ve sürükleyici bir deneyim sunmaktadır.

2.2. Trend Turizm İş Modelleri, Operasyon ve Teknoloji Türleri

Turizm sektörü, değişen turist tercihleri, yenilikçi iş modelleri ve son teknolojiler tarafından yönlendirilen dinamik bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Benzersiz, sürdürülebilir ve kişiselleştirilmiş turistik deneyimlere yönelik küresel talep arttıkça, turizm sektöründeki işletmeler rekabetçi kalabilmek için yeni operasyonel stratejiler benimsemekte ve geliştirmekte olan teknolojilerden yararlanmaktadır. Bu yenilikler; kullanıcılar arası konaklama gibi platform tabanlı iş modellerinin ve paylaşım ekonomisinin yükselişinden yapay zekâ, blok zinciri ve sanal gerçeklik gibi teknolojilerin entegrasyonuna kadar uzanmakta turistlerin seyahat planlama, rezervasyon yapma ve deneyimleme biçimlerini yeniden şekillendirmektedir. Bu trendlerin incelenmesi, turizmin geleceğine dair değerli içgörüler sunarak işletmelere verimliliği artırma, olağanüstü turist deneyimleri sağlama ve sürdürülebilir büyümeyi teşvik etme fırsatları sunmaktadır.

Sonuç olarak turizm sektörü, yeni iş modelleri, operasyonel stratejiler ve ileri teknolojiler ile inovasyonun ön safhalarında yer almaktadır. Platform tabanlı modellerin benimsenmesinden yapay zekâ, blok zinciri ve sanal gerçekliğin entegrasyonuna kadar bu trendler, turizm işletmelerinin turistlerle nasıl etkileşim kuracağını ve deneyim sunacağını yeniden tanımlamaktadır. Teknoloji ve sürdürülebilirliğin bir araya gelmesi, sektörün verimli, kapsayıcı ve çevre dostu turizm çözümleri oluşturma konusundaki kararlılığını göstermektedir. Turizm sektörü gelişmeye devam ederken, bu gelişmeleri benimseyen ve değişen turist beklentilerine uyum sağlayan işletmeler, küresel turizmin geleceğini şekillendiren rekabetçi ve dinamik pazarda başarılı olmak için iyi bir konuma sahip olacaktır.

2.2.1. Yapay Zekâ ve Teknoloji ile Geliştirilmiş Deneyimler

Gelişen teknoloji her geçen yıl hem turistler hem de turizm işletmeleri için kolaylığı, kişiselleştirmeyi, hızı, erişilebilirliği ve verimliliği artırarak turizm sektörünün büyümesinde önemli bir rol oynamıştır (Ratna vd., 2024). Teknoloji destekli turizm uygulamaları, insanların tatillerini planlama ve deneyimleme biçimlerini dönüştürmekte ve giderek artan sayıda turist, tatil planlaması için başta yapay zekâ olmak üzere modern teknoloji araçlarından yararlanmaktadır (Arici vd., 2024). Genel olarak, yapay zekâ ve teknoloji turizm sektörüne yenilik ve farklı kolaylıklar getirerek, iş verimliliğini ve rekabet gücünü artırırken turistler için ise unutulmaz ve sorunsuz deneyimler sağlamaktadır.

Yapay zekâ ve teknoloji ile desteklenen turistik deneyimler, seyahati daha rahat, kişiselleştirilmiş ve verimli hale getirmektedir. Yapay zekâ, turizm işletmelerinin verileri analiz ederek, turistlerin tercihlerini detaylı şekilde anlamalarına yardımcı olmakta ve böylelikle turistlere özel teklifler, kişiselleştirilmiş güzergâhlar ve değişken fiyatlandırma seçenekleri sunmalarını sağlamaktadır. Yapay zekâ destekli platformlar, aynı zamanda kolaylaştırılmış ve hızlandırılmış rezervasyon süreçleri gibi satış öncesi ve sonrası takip faaliyetlerinde de kullanılmaktadır (Harahap vd., 2023; Sjukriana vd., 2024).

Turizm sektöründe uzun zamandır kullanılan sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojiler, insanların destinasyonları keşfetme şeklini geliştirerek otellerin, simge yapıların veya kültürel alanların sanal turları aracılığıyla “satın almadan önce denemelerine” olanak tanımaktadır (Fan vd., 2022). Bu teknolojilere entegre edilen sohbet robotları ve yapay zekâ destekli asistanlar gerçek zamanlı müşteri desteği sağlayarak turistlerin bilet rezervasyonu yapmalarına, yerel turistik yerleri bulmalarına ve daha gerçekçi interaktif bir deneyim yaşamalarına yardımcı olmaktadır (Fouad vd., 2024).

Yapay zekâ tüm sektörlerde olduğu gibi turizm endüstrisinde de devrim sağlamıştır. Bu devrimin merkezinde yapay zekâ destekli seyahat asistanları yer almaktadır. Bu yenilikçi araçlar, turistlere tatilleri boyunca kişiselleştirilmiş, gerçek zamanlı destek sağlamak için gelişmiş algoritmalardan ve makine öğreniminden yararlanmaktadır. Tatil programlarının planlanması, konaklama rezervasyonlarının yapılması, yabancı dil çevirisi yapılması ve hareket halindeyken bile yeni öneriler sunması ile yapay zekâ seyahat asistanları turizm deneyimini zenginleştirmektedir. Seyahatte otomatik (çevrimiçi ve uygulama) rezervasyon sistemleri yeni bir kavram olmasa da önümüzdeki yıllarda büyük bir büyüme göstermesi beklenmektedir. 2020 yılında çevrimiçi seyahat rezervasyon pazarı 432 milyar dolar değerindeyken; 2025 yılında kadar bu rakamın 833 milyar dolara

yükseleceği tahmin edilmektedir (Crimtan.com, 2024). Bu gelişmeler destinasyonlar veya turizm işletmeleri fark etmeksizin teknolojik profillerini bu değişimlere göre güncellemeyenlerin rekabet gücünü kaybedeceğini göstermektedir.

2.2.2. Sıfır Temaslı Seyahat Deneyimleri

Sıfır temaslı seyahat deneyimleri, turizm sektöründe gezginler için kolaylık, güvenlik ve hijyeni artırmayı amaçlayan bir trend olup fiziksel etkileşimleri en aza indirmeyi vurgular. Bu deneyimler, doğrudan insan temasını azaltırken, ileri teknoloji ve otomasyondan yararlanarak sorunsuz bir seyahat imkânı sunar. (Hao, 2021). Sıfır temaslı seyahat deneyimi sunan işletmeler küresel sağlık risklerine karşı, sıfır temaslı seyahat iş metotlarıyla hastalık bulaşma riskini en aza indirerek turistlerin güven ve emniyetini maksimize eder. Bu durumun yanı sıra temassız sistemler bekleme sürelerini azaltmakta, süreçleri kolaylaştırmakta ve seyahati daha verimli hale getirmektedir. Sıfır temaslı seyahat yöntemleri yapay zekâ, nesnelerin interneti ve mobil uygulamalar gibi ileri teknolojilerin benimsenmesi, akıllı teknoloji odaklı deneyimlere yönelik artan taleple de yüksek derecede uyum göstermektedir (Ku, 2024). Bu uygulamalar aynı zamanda kâğıt biletlerin, makbuzların ve fiziksel etkileşimlerin azaltılması sonucunda çevresel açıdan sürdürülebilir uygulamalara da katkıda bulunmaktadır.

Sıfır temaslı turizm uygulamaları; havaalanlarında temassız güvenlik taramaları, biyometrik biniş ve otomatik pasaport kontrolleri, otellerde; mobil anahtar erişimi, sanal oda servisi siparişi ve kendi kendini temizleyen teknolojiler, ulaşımda; temassız araç çağırma hizmetleri ve dijital biletleme, restoranlarda; QR kodlu menüler, mobil sipariş ve robotik yemek teslimatı gibi örneklerle hayata geçirilmektedir (Chourasia, 2024; Mogaji & Nguyen, 2024).

Turistler güvenlik, rahatlık ve teknolojik entegrasyona giderek daha fazla öncelik verdikçe, sıfır temaslı seyahatin daha da yaygınlaşması beklenmektedir. Bu trend sadece mevcut hijyen ve verimlilik taleplerini karşılamakla kalmamakta, aynı zamanda gelecekteki yenilikçi ve teknoloji odaklı turizm deneyimleri için de bir temel oluşturmaktadır.

2.2.3. Dijital Göçebe Köyleri ve Uzaktan Çalışma Merkezleri

Uzaktan çalışma, bireylerin iş görevlerini geleneksel bir ofis ortamı dışında gerçekleştirdiği profesyonel bir düzenlemeyi ifade etmektedir. Çalışanlar, merkezi bir işyerine gitmek yerine, evlerinden, ortak çalışma alanlarından, kafelerden, kendi seçtikleri yerlerden, hatta seyahat ederken çalışabilirler (Shirmohammadi vd., 2024). Bu esnek çalışma modeli, bireylerin dijital iletişim araçları sa-

yesinde takımları ve müşterileriyle bağlantıda kalırken görevlerini bağımsız olarak yönetmelerine olanak tanır (Faruque vd., 2024). İnsanların uzaktan çalışmak ve konumdan bağımsız bir yaşam sürmek için teknolojiden yararlandığı bir yaşam tarzı olarak tanımlanan dijital göçebeliğin turizm sektörüyle önemli bağları bulunmaktadır (Gupta vd., 2024).

Dijital göçebe köyleri ve uzaktan çalışma merkezleri, iş ve tatil ortamını birleştirerek üretkenlik ve keşif arasında bir denge arayan profesyonellere hitap etmektedir (Ji vd., 2024). Bu yenilikçi merkezler; güvenilir altyapı, yüksek hızlı internet ve benzer düşünen bireylerden oluşan destekleyici topluluklar sunarak, canlı ve genellikle göz alıcı destinasyonlarda ortak yaşam ve çalışma alanlarını bir araya getirmektedir. İş birliğini, inovasyonu ve kültürel alışverişi teşvik eden bu merkezler, geleneksel çalışma anlayışını yeniden tanımlayarak profesyonellerin benzersiz ortamlarda gelişmesini sağlamaktadır (Zhou vd., 2024). Uzaktan çalışma yaygınlaştıkça, bu destinasyonlar yalnızca profesyonel gelişimi desteklemekle kalmayıp aynı zamanda sürdürülebilir turizmi ve yerel ekonomik kalkınmayı da teşvik ederek modern gezginler için cazip bir seçenek sunmaktadır (Bozzi, 2024).

Dijital göçebe köyleri ve uzaktan çalışma merkezleri uzaktan çalışan profesyonellere yenilikçi çözümler sunmak amacıyla tasarlanmaktadır. Bu tesislerde, uzaktan çalışmayı kolaylaştıran yüksek hızlı internet, ergonomik mobilyalarla donatılmış ortak çalışma alanları ve toplantı odaları bulunmaktadır. Aynı zamanda, güvenilir enerji kaynakları ve veri yedekleme sistemleri gibi altyapı olanakları da mevcuttur. Uzaktan çalışan bireylerin kendi aralarında ve yerel halk ile sosyalleşebilmeleri için beceri geliştirme eğitimleri, atölye çalışmaları ve kültürel faaliyetler gibi etkinlikler de destinasyon yöneticileri tarafından düzenlenmektedir (Jaiswal vd., 2024; Jiwasiddi vd., 2024).

2.2.4. Sosyal Medya ile Destinasyon Entegrasyonu

Sosyal medya, insanların seyahat deneyimlerini keşfetme, planlama, yaşama ve paylaşma biçimlerini temelden değiştirerek turizm sektörüne yeni bir boyut kazandırmıştır (Obar & Wildman, 2015). Instagram, Facebook ve TikTok gibi popüler platformlar, destinasyonları tanıtmak, turistlerin tercihlerini etkilemek ve küresel turizm trendlerini şekillendirmek için temel araçlar haline gelmiştir. Günümüzde turistler, fikir almak, değerlendirme yapmak ve gerçek zamanlı öneriler edinmek için sosyal medyaya güvenmekte ve dijital varlığı güçlü destinasyonlara öncelik vermektedir (Kilipiri vd., 2023; Wellman & Germic, 2024). Turizm sektörü işletmeleri açısından ise sosyal medya, kitlelerle bağlantı kurmak, marka bilinirliği oluşturmak ve kişiselleştirilmiş pazarlama faaliyetleri için dinamik bir kanal olmaktadır (Lin & Rasoolimanesh, 2024).

Sosyal medya platformları, kullanıcıların görsel açıdan etkileyici içerikler aracılığıyla yeni destinasyonlar keşfettiği sanal seyahat katalogları olarak işlev görmektedir. Turistler çoğunlukla tatil deneyimlerini fotoğraflar, videolar ve yorumlar aracılığıyla sosyal medyada paylaşmaktadır (Sharma vd., 2024). Sosyal medya kullanıcıları tarafından oluşturulan bu içerik, başkalarını da aynı destinasyonları ziyaret etmeye veya benzer aktiviteleri denemeye teşvik eden özgün ve güvenilir bir kaynak olmaktadır (Chen vd., 2024). Turizm sektör profesyonelleri de sosyal medya üzerinden hızlı, etkin ve geniş kapsamlı pazarlama faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin ve kullanıcıların ilgisi sonucunda ise fenomen/influencer olarak adlandırılan ve hazırladıkları içeriklerin takipçileri tarafından oldukça dikkate alındığı sosyal medya profesyonelleri turizm sektöründe kilit konuma gelmiştir (Ateş vd., 2024). Özetle, sosyal medya turizm sektörünü yeniden şekillendirerek daha etkileşimli, kişiselleştirilmiş ve bağlantılı hale getirmiştir. Turistlerin hikâye anlatıcıları haline gelmesini ve destinasyonların küresel kitlelere ulaşmasını sağlayarak teknolojiyle birlikte gelişmeye devam eden dinamik bir ilişkiyi teşvik etmiştir.

3. KONYA'DA YENİ TURİZM TRENDLERİNE YÖNELİK MODEL ÖNERİLERİ

3.1. Turizm Model Önerileri

Yeni turizm trend modellerinin Konya genelinde uygulanabilmesi için pazarlama, finans, yönetim ve insan kaynağı konularında kapsayıcı özellikte sürdürülebilir rekabetçi bir yaklaşım ile modellenmesi gerekmektedir. Bu bölümde Konya'da karşılığı olabileceği düşünülen ve sürdürülebilirliği destekleyen dünya turizm trendlerine yönelik uygulama modellerine yer verilecektir.

3.1.1. Rejeneratif (Yenileyici) Turizm Uygulama Modeli

Rejeneratif (Yenileyici) turizm, sürdürülebilirliğin de ötesine geçerek bir destinasyonun sosyal, kültürel ve ekolojik sağlığını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Rejeneratif turizm, Konya'nın zengin turizm değerlerini sürdürülebilir kalkınma uygulamalarıyla harmanlayarak bölge için anlamlı ve kalıcı faydalar sağlamak üzere önemli bir fırsat sunmaktadır. Genellikle yalnızca ekonomik kazanca odaklanan geleneksel turizm yaklaşımlarının aksine rejeneratif turizm, doğal çevreyi, kültürel kimliği, toplum refahını onarmayı ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kadim manevi mirası, Selçuklu başkentliği geçmişi ve Beyşehir Gölü ile Tuz Gölü gibi doğal güzellikleriyle Konya, rejeneratif turizmin sunduğu imkanlarla hem turistler için benzersiz deneyimler sunabilir hem de bu değerlerin sürdürülebilirliğini sağlayabilir. Konya, yerel halkın katılımını teşvik ederek, çevreye duyarlı girişimleri, yerel zanaatkârları ve işletmeleri destekleyerek yalnızca gezginleri çekmekle kalmayıp aynı zamanda çevreyi iyileştiren ve halkı canlandıran bir turizm modeli elde edebilir. Model, Konya'nın

zenginliklerini ve özgünlüğünü gelecek nesillere aktarırken sürdürülebilir bir turizm destinasyonu olarak rolünü de güçlendirecektir. Konya’da rejeneratif turizm modeli, destinasyonun cazibesini artırırken çevreyi, kültürü ve toplumu da olumlu yönde etkileyecektir. Bu model, sorumlu ve sürdürülebilir turizm alanlarındaki küresel eğilimlerle de uyumludur. Konya’da rejeneratif turizm modelinin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken adımlar aşağıda verilmiştir.

1.Rejeneratif turizm ilkeleri belirlenir: Yerel çevreye, ekonomiye ve topluma fayda sağlamaya odaklanılır. Yerel halkın planlama, uygulama ve kontrol gibi aşamalara katılımı sağlanır. Konya’nın kültürel ve doğal varlıklarının iyileştirilmesi amaçlanır.

2.Vizyon ve amaçlar belirlenir: Konya’daki sulak alanlar, ormanlar, erozyon bölgeleri gibi ekolojik restorasyon veya korumaya ihtiyaç duyan alanlara yönelik projeler desteklenir. Kültürel canlanma ve koruma kapsamında olan mimari değerler, el sanatları, mistik unsurlar, örf, adet ve gelenekler tanıtılır. Yerel halkın güçlendirilebilmesi için ev sahipliği, hediyeleşme eşya satışı, el sanatları kursları/atölyeleri gibi turistik deneyimler sağlama süreçlerine dâhil edilir.

3.Başlıca rejeneratif etkinlikleri belirlenir: Toplum temelli etkinlikler kapsamında Sille, İvriz veya Akşehir’de ev pansiyonculuğu, bölgesel turlar, yerel zanaatkarlar tarafından gerçekleştirilen çömlekçilik, geleneksel dokuma gibi atölye çalışmaları düzenlenir. Ekolojik faaliyetler kapsamında Konya Kent Ormanında veya Beyşehir Gölü Milli Parkı’nda yürüyüş parkurları oluşturulur ve Tuz Gölünde kuş gözlemciliği, koruma çalışmaları yapılır. Kültürel etkinlikler kapsamında Sufizm temelli atölyeler veya yöresel el sanatları kursları düzenlenir. Tarımsal etkinlikler kapsamında organik ürün deneyimleri, mevsimlik hasat ile ilgili eğitimler oluşturulur.

4.Yerel paydaşlarla iş birliği yapılır: Destek ve izinler için belediyeler, valilik ve STK’lar ile iş birlikleri yapılır. Konya’da ekolojik restorasyon ve toplumsal kalkınma üzerine çalışan kuruluşlarla iş birlikleri kurulur. Yerel girişimciler, küçük işletmeler ve kooperatifler desteklenir.

5.Sürdürülebilir uygulamalar oluşturulur: Turlar için bisiklet veya elektrikli otobüs gibi çevre dostu ulaşım seçenekleri ve sıfır atık yaklaşımı ile çevre koruma uygulamaları oluşturulur. Turistlere yönelik, Konya’nın kültürel değerleri ve tarihi önemi hakkında eğitimler düzenlenir. Yerel örf, adet ve gelenekleri koruyup paylaşmak için yerel halkında bu eğitime katılması sağlanır. Elde edilecek turizm gelirlerinden tüm yerel paydaşlar için adil bir ücretlendirme sağlanır ve geriye kalan kârlar toplum projeleri için yeniden yatırıma dönüştürülür.

6.Özel gezi programları oluşturulur: Kültürel veya doğa deneyimine dayalı beceri kazandıran ziyaretler içeren ve sıradan olmayan gezi programı hazırlanır.

7.Rejeneratif turizm modeli tanıtılır: Dijital pazarlama araçları ile turistlerden ve yerel halktan ilgi çekici hikâyeler, anekdotlar paylaşılır. Rejeneratif turizm projelerinin öncesindeki ve sonrasındaki etkileri sosyal medyada paylaşılır. Sürdürülebilir ve rejeneratif turizme odaklanan seyahat acenteleri ile ortaklıklar kurulur. Rejeneratif turizm modelinin yerel halka, turistlere tanıtılması için yerel etkinlikler ve festivaller kullanılır.

8.Modelin etkileri izlenir ve ölçülür: Karbon ayak izi azaltımları ve biyolojik çeşitlilik iyileştirmeleri gibi çevresel ölçütler, yerel halk ve işletmeler için elde edilen geliri içeren ekonomik ölçütler, kültür varlıklarının korunmasını ve yeniden canlandırılmasını değerlendiren ölçütler ile izleme ve ölçme yapılır.

9.Sürekli iyileştirme için geri bildirimler alınır: Turistlerden ve yerel halktan düzenli olarak geri bildirim toplanır, karşılaşılan zorlukları aşmak ve rejeneratif etkiyi artırmak için turizm modeli güncellenir.

3.2. Bleisure Seyahat Modeli

Konya, zengin tarihi kültürel mirasını dinamik ve modern bir ekonomiyle birleştiren, Türkiye'nin önde gelen sanayi ve ticaret merkezlerinden biridir. Ekonomik büyümesi nedeniyle "Anadolu Kapları" olarak bilinen Konya, bir tarım, imalat ve ticaret merkezidir. Şehir, sanayi sektörünün bel kemiğini oluşturan tarım makineleri üretimi, gıda işleme, otomotiv parçaları imalatı ve metal işleme endüstrileriyle ünlüdür. Orta Anadolu'da stratejik bir konuma sahip olan Konya, karayolları ve demiryolları aracılığıyla büyük şehirlere olan bağlantısından yararlanarak ticaret ve lojistik için önemli noktadır. Konya, inovasyonu teşvik eden ve yatırım çeken çeşitli organize sanayi ve teknoloji geliştirme bölgelerine ve uluslararası fuar merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Konya'nın güçlü tarımsal altyapısı tahıl, un ve süt ürünleri üretimini desteklemektedir. Hem endüstri hem ticaret hem de bir tarım şehri olan Konya'dan neredeyse tüm dünya ülkelerine ihracat yapılmaktadır. Bu durum doğal olarak şehrin tüm dünya ülkeleri ile ilişki kurmasına ve iş amaçlı karşılıklı seyahatler yapılmasına neden olmuştur. Mevcut iş seyahatlerinin, Konya turizmine katkı sağlayacak bir yapıya dönüştürülmesi için bleisure seyahat uygun bir araç olacaktır.

İş ve eğlenceyi bir araya getiren Bleisure seyahat trendi, Konya'nın modern ve çok yönlü bir destinasyon olmasına önemli bir katkı sağlayacaktır. Manevi mirası, tarihi zenginlikleri ve doğal gü-

zellikleriyle tanınan Konya, iş ve tatili birleştirmek isteyen profesyoneller için ideal bir destinasyon olma özelliği sunmaktadır. Ortak ofis alanlarına, özel seyahat paketlerine, gelişmiş bağlantılara yapılmış ve yapılacak yatırımlarla Konya, iş ile sosyal turizm hayatı arasında köprü kurarak kendisini iş dünyası profesyonelleri için cazip bir destinasyon olarak konumlandırabilir. Bu yaklaşım sadece şehrin küresel marka değerini arttırmakla kalmaz, aynı zamanda inovasyon ve kültürel keşfe dayanan uzun vadeli sürdürülebilir turizm gelişimini de teşvik eder. Konya, bleisure turizm modelini uygulayarak, sadece iş amaçlı ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp aynı zamanda şehrin kültürel ve doğal zenginlikleriyle ilgilenen profesyonelleri de kendine çekebilir. Konya’da başarılı bir bleisure seyahat modeli uygulamak için yapılması gerekenler aşağıda verilmiştir.

1.Bleisure turisti tanınır: Hedef kitle, konferanslar, iş toplantıları, kurumsal etkinlikler veya fuarlar için Konya’ya seyahat eden ve iş faaliyetlerinin yanı sıra boş zaman etkinlikleri arayan profesyonellerdir. Bu kişiler, modern çalışma mekânlarını, kültürel ve tarihi etkinlikleri, sağlıklı yaşam aktivitelerini ve kaliteli konaklama imkânlarını tercih ederler.

2.Gerekli altyapı geliştirilir: Ortak kullanılabilecek modern ofislerin yüksek hızlı internet, özel toplantı odaları ve dinlenme alanlarıyla donatılması gerekir. Bleisure turistlerine şehir otellerindeki ortak çalışma alanlarına giriş hakkı verilir. Konya’daki kongre merkezleri ve konferans salonları olan oteller daha etkin kullanılır. Bu mekânlar iş toplantılarını çekmek için mekânları gelişmiş görsel-işitsel teknolojiyle donatır. Konya’ya havayolu, yüksek hızlı tren ve karayolu ile sorunsuz bağlantı imkânları artırılır. Ortak ofislerden veya otellerden turistik yerlere servis hizmeti sağlanır.

3.Serbest zaman paketleri oluşturulur: Çalışma programları rehberli özel kültürel turlarla birleştirilir. SPA uygulamaları, yoga seansları veya doğal inziva yerlerini ziyaret gibi sağlık faaliyeti seçenekleri sunulur. Yerel sanat gösterileri, yemek ve el sanatları atölyeleri gibi yöresel deneyimler sunan faaliyetler yapılır.

4.Yerel paydaşlarla iş birliği yapılır: Toplantı odaları, ortak çalışma ofisi erişimi ve indirimli turistik ürünleri içeren kurumsal paketler oluşturmak için otellerle iş birlikleri yapılır. Bleisure turistlerine özel fırsatlar oluşturmak için restoranlar, eğlence mekânları, sağlıklı yaşam merkezleri ve kültürel mekânlar gibi yerel işletmelerle anlaşmalar yapılır. Konya’yı kurumsal müşterilere ve uluslararası turistlere bir bleisure destinasyonu olarak pazarlamak için acentelerle ortaklıklar kurulur.

5.Konya'nın eşsiz turizm değerleri tanıtılır: Konya'nın manevi değerlere sahip ve tarihi bir şehir olduğunu gösteren kültürel varlıklar tanıtılır. Boş zamanı değerlendirmek veya inzivaya çekilmek için gidilebilecek doğal güzellikler tanıtılır. Konya'nın geleneksel mutfağının zenginliği tanıtılır.

6.Bleisure modeli pazarlanır: Konya'nın resmi turizm web sitesinde özel bir bleisure seyahat portalı veya sekmesi tasarlanır. Güzergâhlar, turist referansları ve tanıtım videoları sosyal medyada paylaşılır. Konya'ya iş seyahati planlarına dâhil etmeleri için şirketlerle anlaşmalar yapılır. Konya, uluslararası seyahat fuarlarında ve iş toplantılarında tanıtılır. Ankara, İstanbul, Antalya gibi şehirlerdeki konferanslara ve etkinliklere katılan iş profesyonellerini hedefleyen, Konya'ya ek bir destinasyon olarak tanıtan kampanyalar düzenlenir.

7.Sürdürülebilirlik sağlanır: Çevre dostu konaklama, tur ve ulaşım seçenekleri teşvik edilir. Leisure turistleri yerel zanaatkarlar, pazarlar ve işletmelerle ilişki kurmaya yönlendirilir.

8.Modelin etkileri izlenir ve ölçülür: Hizmetleri iyileştirmek için bleisure turistlerinin yorumları toplanır. Uzun süreli konaklamalar, tekrar ziyaretleri ve yerel işletme katılımı gibi ölçütler temel performans göstergeleri olması için takip edilir.

9.Sürekli iyileştirme için geri bildirimler alınır: Turistlerden ve yerel paydaşlardan düzenli olarak geri bildirim toplanır, karşılaşılan zorlukları aşmak ve bleisure turizmin etkinliğini artırmak için turizm modeli güncellenir.

3.3. Alışılmadık Destinasyonlara Seyahat Modeli

Alışılmadık destinasyonlara seyahat modeli, Konya'nın gizli veya daha az bilinen değerlerini sergileyerek turizm pazarında öne çıkması için önemli bir fırsat sunmaktadır. Konya dünya genelinde, Mevlâna Müzesi ve Çatalhöyük gibi değerleriyle ünlü olsa da bu model kapsamında turistleri Sille köyü, Savatra antik kenti, Obruk hanı, Tuz Gölü, Akşehir, Beyşehir, Ereğli, Taşkent, Hadim ve diğer yerlerini keşfetmeye teşvik etmelidir. Konya, bu gizli cazibe merkezlerini öne çıkararak, alışılmışın dışında deneyimler arayan maceraperest turistleri çekebilir. Bu model ile yerel topluluklar desteklenmekte, turizm ekonomisi büyümektedir. Artan turist sayısı il geneline daha homojen bir şekilde dağılarak gelir dağılımı adaletini ve sürdürülebilirliği desteklemektedir. Bu modelin benimsenmesi, Konya'nın turizm kimliğine farklı bir yüz eklemesine, özgünlük ve keşif arayan yeni nesil turistlere hitap etmesine olanak tanımaktadır. Konya'da başarılı bir alışılmadık destinasyonlara seyahat modeli uygulamak için yapılması gerekenler aşağıda verilmiştir.

1. Alışılmadık destinasyonlar belirlenir ve ön plana çıkarılır: Konya'nın daha az bilinen turistik değerlerine veya farklı deneyimler sunan bölgelerine odaklanılır ve bunlar ön plana çıkarılır.

2. Benzersiz deneyimler geliştirilir: Turistleri alışılmadık destinasyona çekebilecek kültürel çalışmalar, doğa temelli aktiviteler, tarih turları ve gastronomi çekicilikleri gibi deneyimler geliştirilir.

3. Yerel paydaşlarla iş birliği kurulur: Bu tür destinasyonlarda yerel paydaşlar ile kurulan ortaklıklar hem zorunlu hem de etkinliği yüksek olmaktadır. Yerel halk, işletmeler ve yetkililerle iş birliği kurulur.

4. Sürdürülebilir uygulamalar gerçekleştirilir: Model çevresel, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliğe odaklanır. Çevre dostu ulaşım, atık yönetimi, kültürel duyarlılık, yerel halka saygı ve ekonomik faydalar modelin sürdürülebilirliğini destekleyen dinamiklerdir.

5. Kişiselleştirilmiş programlar geliştirilir: Farklı turist profilleri için özel tur seçenekleri sunulur. Doğaseverler için Tuz Gölü'nde kuş gözlemciliği, Taşkent Kanyonu'nda yürüyüş, tarih meraklıları için Kilistra antik kenti ziyareti, macera arayanlar için Hadim Kanyonu'nda off-road ve Beyşehir Gölü'nde kano gezileri, farklı yemekler arayanlar için yerel halkın tercih ettiği restoranları kapsayan bir tur düzenlenerek programlar geliştirilir.

6. Modelin pazarlaması ve tanıtımı yapılır: Sosyal medyada alışılmadık destinasyonları görsel olarak çekici içeriklerle vurgulayan dijital kampanyalar yapılır. Alışılmışın dışında seyahatlere odaklanan seyahat bloggerları, influencerları ve vloggerları ile iş birliği yapılır. Yerel halk, gizli kalmış değer ve benzersiz deneyim hikâyelerinin anlatıldığı içerikler paylaşılır. Turizm web sitelerinde Konya'nın sıra dışı destinasyonları yer alır.

7. Turistlere destek sağlanır: Tabela ve haritalar ile az bilinen destinasyonlar için net yol tarifleri sağlanır. Özgün bir deneyim sunmak için yerel halk turizm konusunda eğitilir. Alışılmadık destinasyonların içinde veya yakınında olan hostellerin, ev pansiyonların veya butik otellerin tanıtmaları yapılır.

8. Modelin etkileri izlenir ve değerlendirilir: Sürekli iyileştirmeyi sağlamak ve sürdürülebilirlik için modelin başarısı değerlendirilir. Ziyaretçilerden ve paydaşlardan geri bildirimler alınır, çevresel, kültürel ve ekonomik etkiler ölçülür, performans ve turist tercihlerine göre model değiştirilir.

3.4. Sağlıklı Yaşam ve Ruh Sağlığı İnzivası Modeli

Dünya genelinde sağlıklı yaşam ve ruh sağlığına verilen önemin artması, sağlıklı yaşam ve ruh sağlığına yönelik inziva seyahatlerinin artmasına da neden olmuştur. Bu gelişmeler destinasyonlara turizmi bütüncül sağlık yaklaşımıyla uyumlu hale getirme fırsatı sunmuştur. Konya, sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası seyahatleri ile kendisini gençleşme ve bütünsel sağlık için bir destinasyon olarak konumlandırma şansı elde etmiştir. Bilimsel çalışmalar, inzivaların stresi azaltma, farkındalığı artırma ve genel sağlığı iyileştirme üzerindeki olumlu etkilerini belirtmektedir. Konya'nın genelindeki birçok sakin ortam, Mevlâna'nın öğretileriyle olan köklü bağlantısı ile birleştiğinde, sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivaları için ideal bir ortam oluşmaktadır. Konya, bu turizm modelini uygulayarak zihinsel, fiziksel ve duygusal yenilenme arayışındaki turistleri kendine çekebilir. Bu uygulama yalnızca mevcut sağlık konularını ele almakla kalmayıp aynı zamanda küresel sağlıklı yaşam turizm trendleri doğrultusunda ekonomik büyümeyi ve toplumsal katılımı da teşvik edecektir. Konya'yı sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivaları için bir destinasyon haline getirmek adına yapılandırılmış ve kapsamlı bir yaklaşım şarttır. Konya'da başarılı bir sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivası modeli uygulamak için yapılması gerekenler aşağıda verilmiştir:

1.Başlıca kaynaklar belirlenir: Mevlâna ve Sufi geleneklerinin mirası, farkındalık, maneviyat ve iç huzura odaklanan inzivalar için önemli bir kaynak sağlar. Beyşehir Gölü, Derebucak Çamlık mağaraları, Yaka Manastır, Gürleyen Kanyon, Kocakoru Ormanı tabiat parkı rahatlamaya ve yenilenmeye elverişli sakin ortamlar sunar. Yöresel el sanatları ve mutfağı inziva deneyimini zenginleştirir.

2.İnziva temaları tanımlanır: Farkındalık, meditasyon, doğa terapisi, eko-yoga, beslenme, zindelik ve bütünsel sağlığa odaklanan programlar, el sanatları atölyeleri ve geleneksel müzik gibi etkinlikleri içeren temalar oluşturulur.

3.Yerel uzmanlarla iş birliği yapılır: Sertifikalı ruh sağlığı uzmanları, yoga, meditasyon eğitmenleri, terapistler ve sağlık koçları ile çalışılır. Sağlıklı beslenme odaklı geleneksel Konya mutfağını sunacak ustalar veya diyetisyenler ile iş birlikleri yapılır. Çeşitli el sanatı ustaları ve müzisyenler istihdam edilir.

4.Altyapı geliştirilir: İnziva katılımcılarının konforlu ve çevre dostu tesislere erişimi sağlanır. Konaklama için butik oteller, ekolojik pansiyonlar veya yenilenmiş tarihi binalar, sağlıklı yaşam merkezleri için yoga, meditasyon ve fitness seanslarına uygun donanımlı alanlar tercih edilir.

5.Özel programlar hazırlanır: Farklı hedef kitlelere hitap etmek için inziva paketleri oluşturulur. Stres giderici, manevi şifa, fitness, detoks ve doğa bağlantılı inzivalar ile her turiste yönelik içerik oluşturulur.

6.Sürdürülebilir uygulamalar oluşturulur: İnziva modelinin çevre dostu ve sürdürülebilir turizm ilkeleriyle uyumlu olması sağlanır. Etkinlikler ve faaliyetler sırasında atıklar en aza indirilir, yöresel olarak üretilen gıda ve malzemeler kullanılır, geleneksel uygulamalarla Konya'nın mirasına saygı gösterilir ve korunur.

7.İnzivaların pazarlanması ve tanımı yapılır: Hedef odaklı pazarlama stratejileriyle Konya bir sağlıklı yaşam destinasyonu olarak tanıtılır. Sosyal medya, wellness blogları ve seyahat web sitelerinden yararlanılır. İnzivaları tanıtmak için sağlıklı yaşam ve seyahat influencer'ları ile ortaklıklar kurulur. Sağlıklı yaşam turizmi konusunda uzmanlaşmış yerel seyahat acenteleri veya uluslararası tur operatörleri ile çalışılır. SEO optimizasyonu ile "Sağlıklı Yaşam ve Ruh Sağlığı inzivaları" gibi anahtar kelimeler için inzivaların çevrimiçi olarak üst sıralardaki sonuçlarda listelenebilir olması sağlanır.

8.Geniş kapsamlı yardım sunulur: İyi organize edilmiş destek ve yardım hizmetleri ile turist deneyimi geliştirilir. Konya'daki havaalanı, otogar veya tren istasyonu gibi yerlerden servis imkânı sağlanır. Sağlıklı yaşam koçları veya terapistlerle bire bir danışmanlık hizmeti sunulur. Turistlere sağlıklı yaşam rehberleri, yerel haritalar ve özelleştirilmiş programlar sağlanır.

9.Başarı ölçütleri oluşturulur: Turist beklentilerini karşılamak ve sürdürülebilirliği sağlamak için model düzenli olarak değerlendirilir ve iyileştirilir. Her inzivadan sonra katılımcıların geri bildirimleri toplanır. Ekonomik, kültürel ve çevresel etkiler değerlendirilir. Ortaya çıkan sağlıklı yaşam trendlerine ve geri bildirimlere göre programlar uyarlanır.

10.Bir takip sistemi oluşturulur: Bir sağlıklı yaşam topluluğu oluşturularak uzun vadeli katılımı sağlayacak bir ağ oluşturulur. Katılımcılar için sanal ya da yüz yüze takip programları sunulur. İnzivaya katılanların iletişimde kalması için çevrimiçi gruplar veya forumlar oluşturulur. Tekrar ziyaret eden katılımcılar için ve yıllık üyelikler için avantajlar sağlanır.

3.5. Yavaş Seyahat Uygulama Modeli

Yavaş seyahat, hızlı tempolu yaşamların stresine ve kitle turizminin yüzeyselliğine karşı koymak isteyen turistlerce tercih edilmektedir. Yavaş seyahat huzur, kültürel zenginlik, sürdürülebilirlik ve

erişilebilirlik kavramları üzerine kurulu olan bir turizm trendidir. Bu temel kavramlar göz önüne alındığında Konya'nın doğal bir yavaş seyahat destinasyonu olduğu görülmektedir. Manevi ve kültürel miras değerleri ile tanınan Konya, huzurlu şehir yaşamı, modern belediyeçilik anlayışı ve il içi veya dışı etkin ulaşım imkanları ile yavaş seyahat turist profili için uygun bir destinasyon olma özelliğindedir. Yavaş seyahat turistlerinin, Konya yerel halkıyla iletişim kurması, geleneklerine uyması ve yerel ekonomiye katkıda bulunması, gerçek bir bağ ve karşılıklı anlayış içerisinde sürdürülebilir bir turizm modeli doğuracaktır. Bu modelin başarısı aynı zamanda yerel halkın turizme adapte olması konusunda da olumlu etkiler oluşturacaktır. Konya'nın merkez ilçeleri olan Selçuklu, Meram ve Karatay'ın yanı sıra Akşehir, Beyşehir ve Ereğli ilçeleri de yavaş seyahat uygulamaları için uygun özelliklere sahiptir. Konya'da bir yavaş seyahat modeli kurmak, kültürel etkileşimi, sürdürülebilirliği ve yerel toplumla anlamlı bir ilişkiyi ön plana çıkaran bir deneyim oluşturmayı içermektedir. Konya'da yavaş seyahat modeli uygulamak için yapılması gerekenler aşağıda verilmiştir. Bu adımları uygulayarak, turistleri Konya'nın kültürel zenginliğini, doğal güzelliğini deneyimlemeye yönlendirirken, sürdürülebilir turizmi destekleyen ve yerel toplumu güçlendiren bir yavaş seyahat modeli oluşturulabilir.

1.Hedefler tanımlanır: Yavaş seyahatin temel felsefesine uygun bir şekilde sürdürülebilirlik, yerel kültür ve seyahat deneyimlerinde nicelikten çok niteliği teşvik edilir. Otantik, kültürel, tarihi ve doğal deneyimlerle ilgilenen turistlerin pazarları belirlenir.

2.Özgün değerler tanıtılır: Konya'nın kültürel miras değerleri, doğal güzellikleri, tarihi değerleri ve yerel mutfak gibi özgün değerlerinin tanıtımı yapılır.

3.Sürdürülebilir turizm deneyimleri geliştirilir: Şehrin turistik yerlerinin bisiklet ve yürüyüş turları ile gezilmesi sağlanır. Butik oteller veya yerel halkın işlettiği pansiyonlar desteklenir. Yöresel el sanatları, müzik veya çeşitli konulara yönelik kurslar ve atölye çalışmaları organize edilir. Yerel halk ile turistlerin etkileşimini arttıracak etkinlikler düzenlenir.

4.Yerel paydaşlarla ortaklıklar kurulur: Destek ve izinler için belediyeler, valilik ve STK'lar ile iş birlikleri yapılır. Etkinliğin yöresel değerlerle uyumlu olmasını sağlamak için yerel kanaat önderlerine danışılır. Yerel ekonomiyi geliştirmek için yerli işletmeler, üretici pazarları ve kooperatiflerle ortaklık kurulur.

5.Sürdürülebilirlik sağlanır: Yavaş seyahat faaliyetlerinin her aşamasında mümkün olduğunca çevre dostu uygulamalar tercih edilir. Turistlere yerel geleneklere saygı göstermeleri, kültürel mirası koruma ve çevreye olan etkilerini en aza indirme konularında bilgilendirmeler yapılır.

6.Esnek gezi programları tasarlanır: Sufi müzik konserleri, Mevlâna Müzesi'ne rehberli turlar, Selçuklu dönemine ait simge yapılara ve antik kentlere ziyaretler gibi kültürel keşif gezileri, Meram bağlarında veya Beyşehir Gölü Milli parkında yürüyüş gibi doğa keşif gezileri, Kadınlar Pazarı, Bedesten veya Arasta çarşısı gibi yerel pazarlar ile yöresel restoranlara ziyaret içeren gastronomi gezileri düzenlenir.

7.Konya'da yavaş seyahat tanıtılır: Konya'nın turistik çekiciliklerini paylaşmak için sosyal medyadan, seyahat bloglarından ve web sitelerinden faydalanılır. Dünya çapındaki gezginlerin ilgisini çekmek için videolar, bloglar ve sanal turlar gibi ilgi çekici içerikler geliştirilir.

8.Sürekli destek ve eğitim sağlanır: Turistlere benzersiz deneyimler sunabilmek için rehberler, esnaf, ev sahipleri ve zanaatkârlar eğitilir. Turistlerin Konya'da kendi başlarına dolaşmalarına yardımcı olmak için mobil uygulama, basılı rehber veya harita gibi kaynaklar sunulur.

9.Faaliyetler kontrol edilir ve uyarlanır: Modeli iyileştirmek için turistlerden yorumlar ve bilgiler içeren geri bildirimler toplanır. Modelin sağladığı ekonomik faydalar, toplum katılımı ve çevresel etki ölçülerek genel bir etki değerlendirmesi yapılır.

3.6. Z Kuşağı Seyahat Trendlerine Uyum Modeli

Z kuşağı sürdürülebilir, otantik ve kişiselleştirilmiş turizm deneyimleri tercihleriyle turizm sektörünün dinamik kesimini oluşturmaktadır. Z kuşağı üyeleri kültürel derinlik, benzersiz anlatılar ve anlamlı etkileşim fırsatları sunan destinasyonları aktif olarak aramakta ve yolculuklarını genellikle sosyal medya platformları aracılığıyla gerçek zamanlı olarak paylaşmaktadır. Onların değerlerini benimseyen ve bu grupla bağlantı kurmak için teknolojiden yararlanan destinasyonların ve işletmelerin turizm sektöründe başarılı olması muhtemeldir. Konya'da Z kuşağı seyahat trendlerine yönelik talebi karşılayacak modelin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken adımlar aşağıda verilmiştir.

1.Teknoloji ve dijital entegrasyondan yararlanır: Sanal turlar, artırılmış gerçeklik deneyimleri ve Z kuşağının ilgi alanlarına göre uyarlanmış ayrıntılı güzergâhlar içeren interaktif mobil uygulamalar geliştirilir. Instagram, TikTok ve YouTube gibi platformlarda Konya'nın turistik değerlerini tanıtan ilgi çekici içerikler oluşturulur. Konaklama, ulaşım ve etkinlikler için kapsamlı paketler sunan kullanıcı dostu çevrimiçi platformlarla rezervasyon süreci tamamlanır.

2.Özgün ve etkileyici deneyimler tanıtılır: Mevlâna'nın öğretilerine, meditasyona ve farkındalığa odaklanan interaktif atölye çalışmaları ve inzivalar düzenlenir. Ebru sanatı, çömlek yapımı veya yöresel müzik seansları gibi yerel kültüre katılma fırsatları sunan etkinlikler sunulur. Dağlarda yürüyüş, keşif, hedefe ulaşma gibi doğa temelli etkinlikler yapılır.

3.Sürdürülebilirlik benimsenir: Turizm işletmelerinde sıfır atık yaklaşımı ve yenilenebilir enerji kullanımı gibi uygulamalar ile yeşil turizm desteklenir. Toplum temelli turizm kapsamında ekonomik kazanımların bölgede kalması güvence altına alınırken, özgün deneyimler oluşturmak için yerel topluluklarla iş birliği yapılır. Konya'nın doğal ve kültürel mirasını koruma çabaları vurgulanarak Z kuşağının etik ve sorumlu turizm tercihlerine uyum sağlanır.

4.Uygun fiyatlı ve esnek seçenekler sunulur: Z kuşağının bütçe bilincine sahip doğasına hitap etmek için hosteller, pansiyonlar, yerel restoranlar ve toplu taşıma seçenekleri de dâhil olmak üzere uygun maliyetli seyahat paketleri oluşturulur. Seyahat programlarının özelleştirilmesi ne izin vererek turistlerin bireysel tercihlerine uygun etkinlikleri ve deneyimleri seçmeleri sağlanır.

5.Fotoğraf ve video çekmeye değer yerler oluşturulur: Fotoğraf ve video dostu mekânların çekiciliğini sosyal medya içeriği üretmeyi teşvik eden tasarım unsurlarıyla artırır. Görsel çekicilik arayan turistleri çekmek için kentsel alanlara modern sanat yerleştirmeleri veya duvar resimleri eklenir.

6.Macera ve keşif teşvik edilir: Macera turizmi faaliyetlerinden Konya şartlarına uygun olanlar hayata geçirilir. Az bilinen antik kentler, kervansaraylar, tarihi binalar ve yerler gibi değerleri tanıtarak alışılmadık deneyimler sunulur.

7.Yemek ve mutfak deneyimlerini öne çıkarılır: Konya'nın imza yemekleri için uygulamalı yemek pişirme dersleri verilir. Yemeklerin içeriği, sunumu ve sunulduğu yer gibi benzersiz özelliklere sahip gastronomi değerleri oluşturulur.

8.Güçlü bir hikâye geliştirilir: Konya'nın zengin mirasını kullanarak tarihi, maneviyatı ve gelenekleri hakkında ilgi çekici hikâyeler oluşturulur ve Z kuşağının anlamlı seyahat arzusu harekete geçirilir. Konya'daki deneyimlerini küresel bir kitleyle özgün bir şekilde paylaşabilecek influencer ve blog yazarlarının yer aldığı projeler başlatılır.

9.Ulaşılabilirlik sağlanır: Uygun fiyatlı uçuşlar, yüksek hızlı tren bağlantıları ve sorunsuz yerel ulaşım altyapısı ile Konya'ya ulaşım iyileştirilir. Uluslararası ziyaretçilerin seyahatlerini kolaylaştırmak için çok dilli rehberler ve materyaller sağlanır.

10.Toplumsal ve sosyal etki desteklenir: Z Kuşağı gezginlerinin eğitim, çevre veya kültürel girişimler yoluyla yerel halka katkıda bulunabilecekleri programlar sunulur.

3.7. Yalnız Seyahat ile Kadınların Güçlendirilmesi Modeli

Yalnız seyahat, özgüven sağlayan, bağımsızlığı teşvik eden ve ömür boyu sürecek anılar oluşturan dönüştürücü bir deneyimdir. Kendini keşfetme, kişisel gelişim ve anlamlı bağlantılar sunarak, uygun planlama ve açık bir zihniyete sahip modern turistler son yıllarda oldukça popüler bir seçim haline gelmiştir. Kültürel mirası, manevi değeri ve doğal güzellikleriyle zengin bir dokuya sahip olan Konya, yalnız seyahat edenler için benzersiz ve gelişim sağlayan yolculuklar sunan bir destinasyondur. Konya'da yalnız seyahat trendine yönelik talebi karşılayacak modelin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken adımlar aşağıda verilmiştir.

1.Önemli turistik değerler belirlenir: Kendini keşfetme, yerel kültüre dâhil olma ve rahatlama temalarıyla örtüşen yerler ve deneyimler belirlenir. Kültürel ve manevi mekanlar, doğal güzellikler, saklı değerler ve ilgi çekici aktiviteler listelenir.

2.Ulaşılabilirlik ve güvenlik artırılır: Toplu ulaşım, araç kiralama seçenekleri, yürüyüş ve bisiklet rotaları hakkında anlaşılabilir bilgiler sağlanır. Navigasyon ve gezi planlaması uygulamaları desteklenir. Yalnız seyahat edenler için butik oteller, hosteller ve ev pansiyonları desteklenir. Gelişmiş ve sayısı artırılmış sokak aydınlatmaları ve güvenlik kameraları, farklı dillerde tabelalar ve acil servise erişim, kolluk kuvvetlerinin ve özel güvenlik elemanlarının turizm bölgelerindeki varlığı ile yalnız seyahat edenlerin kendilerini güvende hissetmeleri sağlanır.

3.Kişiyi özel deneyimler oluşturulur: Değişken güzergâhlara yönelik yarım günlük yürüyüş turları veya doğal manzaraları keşfetmek için bisiklet kiralama gibi yalnız gezginlerin kendi tempolarında keşfetmelerine olanak tanıyan özelleştirilebilir turlar sunulur. Turistlerin ilgi alanlarına göre yemek yapma kursları, sanat atölyeleri veya felsefe oturumları gibi seçenekler sunulur. Önemli turistik yerler için self rehberli sesli turlar ve artırılmış gerçeklik özellikleri içeren mobil uygulamalar desteklenir.

4.Sosyalleşme imkânı sağlanır: Rehberli yürüyüşler, kültürel atölyeler veya akşam yemekleri gibi küçük grup etkinlikleri düzenleyerek yalnız gezginlerin benzer düşünen bireylerle bağlantı kurması sağlanır. Yerel halka etkileşim, gönüllülük esaslı programlar, zanaat atölyeleri veya geleneksel evlerde yemek deneyimleri gibi etkinlikler aracılığıyla yapılır. Tanışma etkinlikleri veya seyahat ağı oluşturmaya yönelik uygulamalar aracılığıyla ise yalnız gezginler arasında ilişki kurulur.

5.Zindelik ve rahatlamaya odaklanılır: Meditasyon ve inzivalar gibi kısa süreli farkındalık programları oluşturulur. Doğada yapılan etkinlikler ile terapiler, sessiz ve sakin bölgelerde huzurlu zaman geçirme gibi uygulamalar desteklenir.

6.Teknoloji ile bütünleşilir: Bireysel tercihlere göre etkinlikler öneren yapay zekâ destekli seyahat asistanları desteklenir. Yalnız turistler için çevrimiçi ve çevrimdışı çalışabilen haritalar, e-rehberler ve dil yardım araçları sağlanır.

7.Konya yalnız seyahat destinasyonu olarak pazarlanır: Turizm kampanyalarında “Konya’da Kendini Keşfet” veya “Maneviyata/Kendine Yalnız Yolculuklar” gibi sloganlarla Konya’nın yalnız seyahat edenlere hitap ettiği vurgulanır. Konya’ya yalnız seyahat edenlerin hikâyelerini sergilemek için Instagram gibi platformlar kullanılır. Konya’nın sunduğu olanakları tanıtmak için yalnız seyahatlere odaklanan seyahat influencerları ve bloggerları ile iş birliği yapılır. Yalnız turistler için konaklama indirimleri, rehberli turlar ve yerel yemek deneyimleri içeren seyahat paketleri geliştirilir.

8.Sürdürülebilirlik ve kültürel duyarlılık sağlanır: Yalnız seyahat edenler, yeniden kullanılabilir şişeler kullanmak ve doğal ortamlara saygı göstermek gibi sürdürülebilir alışkanlıklar edinmeye teşvik edilir. Saygılı ve samimi seyahat deneyimlerini teşvik etmek için turistler yerel gelenek ve görenekler konusunda bilgilendirilir.

9.Geri bildirim toplanır ve iyileştirme yapılır: Güçlü yönleri ve iyileştirmeye açık alanları belirlemek için yalnız seyahat edenlerden geri bildirimler alınır. Yalnız seyahat modelinin hem yerel halka hem de turistlere fayda sağladığından emin olmak için yerel halk da bu modelin iyileştirilmesine dâhil edilir. Gelişen ve değişen yalnız seyahat trendlerine ve beklentilerine uyum sağlamak için model düzenli olarak güncellenir.

3.8. Müzik Turizmi Uygulama Modeli

Müzik turizmi, dünyayı keşfetmek için benzersiz bir yol sunan dinamik ve eğlenceli bir seyahat trendidir. Müziğin evrensel dili, seyahat deneyimlerini zenginleştirirken, destinasyon ve turist arasındaki bağı derinleştirir. Konya’da müzik turizminin geliştirilebilmesi için gerekli olan tüm imkânlar mevcuttur. Uluslararası Konya Mistik Müzik Festivali’nin sağlamış olduğu tecrübe ile şehirde belediye ve diğer özel organizatörlerin yapmış olduğu konserler Konya’nın müzik turizmi konusundaki yüksek potansiyelini oluşturan en önemli unsurlardır.

Konya müzik turizmi kapsamında düzenlenecek etkinliklerde, Selçuklu Kongre Merkezi, Mevlâna Kültür Merkezi, Konya MEDAŞ Büyükşehir Belediye Stadyumu, Akşehir Kültür Merkezi, Ereğli Kültür Merkezi ve zincir otellere ait salonlar gibi kalabalık kitlelere ev sahipliği yapacak tesislere sahiptir. Açık alan etkinlikleri için ise Sille, Kilistra, Meram Kent Ormanı, Kültür Park, Selçuk Üniversitesi 15 Temmuz Stadyumu, İvriz, Beyşehir Gölü ve Milli Parkı, Akşehir Açık Hava Tiyatrosu, mevcut halleri ile yeterli alt yapı ve uygun şartlara sahiptir. Kapalı alan tesislerde dönemin popüler olan sanatçılara yönelik günlük konserler formatında organizasyonlar yapılabilir. Açık havadaki alanlarda ise daha uzun süreli festivaller düzenlenmesi mümkündür. Sille/Kilistra/Konya Müzik Festivali/Konseri adı altında bir organizasyon aşağıdaki uygulama adımları izlenerek hayata geçirilebilir.

1.Festival / Konser türü belirlenir: Müzik türü ve hedef kitle belirlenir. İzleyici talebine bağlı olarak organizasyon süresine karar verilir.

2.Uygun yer belirlenir: Öncelikle açık alan veya kapalı alan organizasyonu olması kararı alınır. Belirlenen tercihe göre ilgili seçenekler arasından şartlara (mevsim, süre, hedef kitle, maliyet vb.) göre en uygun olan seçilir.

3.Gerekli izinler sağlanır: Belediye ve valilik izinleri alınır. Kolluk kuvveti desteği ve izinleri için işlemler tamamlanır. Organizasyon temasının uygun olması halinde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü gibi olan kamu paydaşları veya ilgili sivil toplum kuruluşları ile iş birliği kurulur.

4.İş birlikleri kurulur: Sponsorluk anlaşmaları ile finansman sağlamak için yerel, ulusal veya uluslararası işletmelere, STK'lara ve kültürel kuruluşlarla görüşmeler sağlanır. Yerel müzisyenler, yemek satıcıları ve zanaatkârlarla iş birliği yaparak toplum merkezli bir etkinlik dizayn edilir. Festivali veya konseri tanıtmak için medya kuruluşlarıyla ortaklıklar kurulur.

5.Teknik ve lojistik planlama yapılır: Ses sistemleri, ışıklandırma ve iç/dış mekân kullanımına uygun sahneler düzenlenir. Açık hava organizasyonu olması halinde tuvaletler, oturma yerleri, gölgelik alanlar ve alan sınırlarını belirleyen unsurlar sağlanır. Yerel yemek satıcılarının yerleşim planları hazırlanır. Park alanları ve şehir dışından gelecekler için servisler organize edilir.

6.Festival/Konser tanıtımı yapılır: Hedef kitleye ulaşmak için sosyal medya platformları, radyo ve televizyon kanalları, web siteleri ve bilet uygulamaları kullanılır.

7.Turizm entegrasyonu sağlanır: Konya dışından katılımcıları çekmek için oteller ve seyahat acenteleri ile anlaşmalar sağlanır. Konya dışından gelenlerin etkinlik harici zamanlarını kaliteli ve tatmin edici deneyimlere dönüştürecekt faaliyetlere veya turistik ürünlere yönlendirmeler yapılır. Sufi müziğı veya halk gösterileri gibi yerel gelenekler organizasyona dâhil edilir. Yerel satıcılar (yemek ve el sanatları) organizasyonda yer alır.

8.Etkinlik günü organize edilir: Yeterli sayıda güvenlik ve sağık personelleri organizasyonda hazır bulundurulur. Gönüllülerden oluşun lojistiğı destek olma, kalabalığı yönlendirme, bilet kontrolü gibi faaliyetler için bir ekip oluşturulur. Sanatçıları ve organizasyondaki diğerk etkinlikleri iyi koordine eden bir plan hazırlanır.

9.Organizasyon sonrası yapılacaklar: Organizasyon mekânının temizliğı ve bir hasar varsa tadilatı yapılır. Katılımcılardan, organizasyon çalışanlarından ve yerel halktan geri bildirim almak için anket formları uygulanır. Anketlerden elde edilen bilgiler tüm organizasyon ortakları ile paylaşılır.

3.9. E-Spor Turizm Modeli

E-spor turizmi, insanların bireysel veya takım olarak karşılıklı rekabetlerine dayalı bilgisayar oyunları ile ilişkili etkinliklere katılımlarını ve destinasyonlara seyahatlerini içeren turizm endüstrisinin yeni ve özel bir türü olarak tanımlanabilir. Konya, küresel turizm sektörünün hızla gelişen türü olan e-spor turizmine yapacağı yatırımlar ile oluşturacağı oyun ve dijital eğlence merkezi kimliğı için muazzam bir potansiyel sunmaktadır. Konya'nın Türkiye'deki merkezi konumu, teknoloji üreticisi ve dostu olması, belediyelerinin gençlere yönelik faaliyetlere verdiği destekler ve hâlihazırda bir e-spor merkezine sahip olması ile bu turizm trendinden yararlanmak için çok uygun şartlara sahiptir. Konya, e-spor turnuvalarına ev sahipliğı yaparak, özel oyun alanları inşa ederek ve dijital inovasyonu teşvik ederek yalnızca yerli ve yabancı turistleri çekmekle kalmayıp aynı zamanda

modern ve canlı bir şehir olarak imajını yeniden tanımlayabilir. Konya için e-spor turizm modeli geliştirmek, dünyanın dört bir yanından gelecek olan oyuncuları, izleyicileri ve e-spor meraklılarını çeken kapsamlı bir ekosistem oluşturmayı gerektirmektedir. Bunun için altyapı düzenlemeleri, etkinlik planlaması, toplum katılımı ve etkili pazarlamanın bir araya getirilmesi elzemdir. Konya'da e-spor turizm trendine yönelik talebi karşılayacak modelin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken adımlar aşağıda verilmiştir.

1.Altıyapı oluşturulur ve geliştirilir: Mevcut mekânlar yüksek hızlı internet, gelişmiş oyun sistemleri ve seyirci alanları ile donatılmış son teknoloji e-spor arenasına dönüştürülür. Profesyonel ve amatör oyuncular için oyun kafeleri, ortak çalışma alanları ve eğitim merkezleri kurulur. E-spor turizmini tercih eden turistler için uygun fiyatlı konaklama ve ulaşım seçenekleri sunulur.

2.E-spor etkinliklerine ev sahipliği yapılır: League of Legends, Dota 2, Valorant veya PUBG etkinlikleri gibi yüksek katılımlı turnuvalara ve şampiyonalara ev sahipliği yapmak için küresel e-spor organizasyonlarıyla ortaklıklar kurulur. Yerel halkın ilgisini ve istekli oyuncuları çekmek için yerel ve bölgesel e-spor yarışmaları düzenlenir.

3.Etkileyici deneyimler oluşturulur: Turistlerin sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik oyunlarını deneyebilecekleri interaktif deneyimsel oyun alanları geliştirilir. Turnuva hazırlıkları, takım antrenman tesislerinin ve oyun stüdyolarının perde arkası turları düzenlenir. Takım formları, koleksiyon ürünleri ve özel oyun ekipmanları da dâhil olmak üzere e-spor ürünleri satan mağazalar kurulur.

4.Dijital teknolojiden faydalanılır: Etkinliklerin küresel izleyicilere canlı olarak yayınlanması sağlanarak Konya'nın e-spor camiasındaki görünürlüğünü ve bilinirliği artırılır. E-spor turistleri için etkinlik programları, bilet rezervasyonu ve oyun merkezlerinin etkileşimli haritalarını içeren şehre özgü bir uygulama geliştirilir. Oyun ile yerel kültürü birleştirmek için popüler oyunlardan esinlenen şehir keşif görevleri veya turları oluşturulur.

5.Yerel toplumun katılımı sağlanır: Gençlik programları kapsamında yetenekli yerel oyuncular yetiştirmek için eğitim akademileri ve burslar oluşturulur. Tematik oyun turnuvaları veya gösterileri gibi e-spor etkinliklerine Konya tarihine ve kültürüne ait unsurlar dâhil edilir.

6.Sektör paydaşları ile iş birliği yapılır: Etkinliklere sponsor olmak ve en son teknolojiyi sağlamak için oyun şirketleri, donanım üreticileri ve teknoloji devleri ile iş birlikleri kurulur. E-sporla ilgili kurslar ve araştırma programları sunmak için üniversitelerle iş birliği yapılır. Konya'da eğitim

tesisleri kurmak veya eğitim kampları düzenlemek için profesyonel e-spor takımlarıyla ortaklıklar kurulur.

7.Sürdürülebilirlik desteklenir: E-spor etkinliklerinde dijital biletler, yenilenebilir enerji kullanımı ve atık geri dönüşümü gibi çevre dostu uygulamalar hayata geçirilir. Çevresel etkiyi en aza indirmek için hibrit turnuvalar düzenlenir.

8.Konya'e-spor destinasyonu olarak pazarlanır: Dünya çapında oyuncuları, influencerları ve oyun topluluklarını hedefleyen dijital pazarlama kampanyaları düzenlenir. Konya'nın e-spor etkinliklerini ve tesislerini Twitch, YouTube ve Instagram gibi platformlarda tanıtmak için oyun influencerları ile iş birlikleri kurulur. Konya'nın oyun turizmine olan desteğini yansıtan bir slogan veya logo gibi özgün bir e-spor kimliği geliştirilir.

9.Ulaşılabilirlik ve katılımcılık sağlanır: Uluslararası ziyaretçiler için farklı dillerde kaynaklar ve destek hizmetleri sağlanır. First-person shooterlardan strateji oyunlarına kadar çeşitli türler sunarak farklı oyun tercihlerine hitap edilir. Çok yönlü bir turizm teklifi sunabilmek için kültürel turlar veya sağlıklı yaşam deneyimleri gibi oyuncu olmayanlara yönelik faaliyetlere de yer verilir.

10.Performansı izlenir ve değerlendirilir: E-spor etkinlikleri sırasında katılım, ekonomik etki ve turist memnuniyeti veri toplanarak takip edilir. Oyunculardan ve izleyicilerden geri bildirim toplamak için çevrimiçi anketler ve sosyal medya etkileşimi kullanılır. Rekabetçi kalabilmek için model trendlere, teknolojik gelişmelere ve geri bildirimlere göre güncellenir.

3.10. Astro Turizm Modeli

Astro turizm, gökyüzü olaylarını izlemek amacıyla seyahat etme eylemidir. Konya sahip olduğu geniş açık arazileri, sakin kırsalı ve gece vakti berrak gökyüzüyle, yıldız gözlemcileri ve astronomi meraklıları için ideal bir destinasyondur. Bölgenin eşsiz coğrafyası, zengin kültürel ve tarihi mirasıyla birleştğinde, astro turizm deneyimi için benzersiz bir ortam sağlamaktadır. Konya, modern gözlemevlerini, rehberli yıldız gözlem turlarını ve gökyüzü olayları hakkında eğitim programlarını şehir değerlerine entegre ederek hem ulusal hem de uluslararası turistlerin ilgisini çekebilir. Bu inovatif girişim sadece şehrin turizm ürün arzı portföyünü genişletmekle kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir turizm uygulamalarını da destekler. Konya'da astro turizm trendine yönelik talebi karşılayacak modelin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken adımlar aşağıda verilmiştir.

1.Uygun konumlar belirlenir: Işık kirliliğinin en az olduğu karanlık gökyüzü alanları belirlenir. Yıldız gözlemine elverişli sakin bir ortam oluştururken mevcut altyapıya yakın ulaşılabilir yerler seçilir. Özgün astro-turizm deneyimleri için antik kentler, kervansaraylar veya kaleler gibi kültürel veya tarihi öneme sahip yerler ön plana çıkarılır.

2.Altı yapı geliştirilir: Teleskoplar ve interaktif planetaryum sergileri ile donatılmış halka açık gözlemevleri kurulur. Rahat oturma yerleri, görünür tabelalar ve teleskopik ekipmanlarla belirlenmiş yıldız izleme noktaları oluşturulur. Gözlem alanlarının yakınında park yeri, tuvalet, ücretsiz kablosuz internet, şarj istasyonları ve yemek hizmetleri gibi olanaklar sağlanır.

3.Farklı deneyimler sunulur: Gök olaylarını anlatan rehberli turlar düzenlemek için yerel astronomlar ve uzmanlarla iş birliği yapılır. Amatör fotoğrafçıların gece gökyüzünü yakalamaları için etkinlikler düzenlenir. Meteor yağmuru, ay ve güneş tutulmaları gibi önemli gökyüzü olayları sırasında gözlem veya atölye çalışmaları benzeri özel etkinliklere ev sahipliği yapılır.

4.Kültürel ve eğitsel faaliyetler birleştirilir: Gökyüzü gözlemi deneyimlerini yerel efsaneler, tarihi seyrüsefer yöntemleri ve İslam kültüründeki gökbilimsel kaynaklar ile ilişkilendirir. Takımyıldızlar, gezegenler ve astrofizik hakkında eğitim programları hazırlanır. Astronomi ve tarihin eşsiz bir bileşimini sunarak gökyüzü gözlemciliğini antik alan gezileriyle birleştirir.

5.Paydaşlarla iş birliği yapılır: Turistlerin deneyimlerini zenginleştirmek için ev pansiyonları, yerel yemekler ve kültürel etkinlikler sağlamak üzere yakın köyler ile iş birliği yapılır. Bilimsel doğruluğu sağlamak ve toplumsal farkındalığı artırmak için üniversiteler ve araştırma merkezleri ile ortaklık kurulur. Astro-turizm paketleri oluşturmak ve tanıtmak için yerel seyahat acenteleriyle birlikte çalışılır.

6.Sürdürülebilirlik desteklenir: Işık kirliliğini engellemek için astro-turizm bölgelerinde aydınlatma yönetmeliklerini uygulamak için yerel yönetimlerle birlikte çalışılır. Altyapı için sürdürülebilir ve çevre dostu malzemeler kullanılırken, turistler iz bırakma ilkelerine uymaya teşvik edilir. Ekonomik getirilerin astro-turizme dâhil olan yerel halka adil bir şekilde dağıtılması sağlanır.

7.Teknolojiden yararlanılır: Uzay haritaları, gerçek zamanlı gökyüzü olayları güncellemeleri ve self rehberli tur seçenekleri gibi özelliklere sahip uygulamalar geliştirilir. Tanıtım faaliyetleri veya yerinde ziyaretçi deneyimleri için gece gökyüzünün sanal gerçeklik simülasyonları oluşturulur.

8.Pazarlama ve marka faaliyetleri yapılır: Konya Türkiye’de ve dünyada önde gelen bir astro-turizm destinasyonu olarak tanıtılır. Çarpıcı gece gökyüzü görsellerini ve turist deneyimlerini sergilemek için Instagram ve YouTube gibi sosyal medya platformları kullanılır. Daha geniş kitlelere ulaşmak için seyahat ve astronomi influencerları ile ortaklıklar kurulur. Astronomi meraklıları, fotoğrafçılar ve eğitim kurumları gibi niş kitlelere odaklanılır.

9.Özel paketler oluşturulur: Aileler için interaktif atölye çalışmaları ve erişimi kolay izleme noktaları içeren aile dostu paketler oluşturulur. Üst gelir grubu kitleye, yıldızların altında glam-ping veya özel gözlemevi turları gibi üst düzey deneyim sağlayan paketler sunulur. Konya’nın farklı yerlerindeki doğal güzellikler ile yıldız gözlemciliği yürüyüş, bisiklet veya kültür turlarıyla birleştirir.

10.İzleme ve iyileştirme yapılır: Hizmetleri iyileştirmek için turist geri bildirimleri düzenli olarak toplanır ve analiz edilir. Başarıyı ölçmek için katılımı, ekonomik etkiyi ve çevresel sürdürülebilirliği takip eden performans ölçütleri belirlenir. Modeli yenilikçi ve güncel tutmak için astro-turizme yönelik yeni teknolojiler ve trendler takip edilir.

3.2. Yerel Halkın Yeni Turizm Trendlerine Uyumunun Sağlanması

Konya yerel halkının başta yeni turizm trendleri olmak üzere genel anlamda turizm faaliyetlerine karşı daha anlayışlı, katılımcı ve destekleyici olması için yapılması gerekenler dokuz ana başlık altında verilmiştir. Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik olumlu tutumları ile turizmin genel başarısı arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Dokuz aşamada yapılması gerekenler şunlardır (Russo & Richards, 2016; Kim vd., 2021; Guo, 2022; Nugroho & Numata, 2022; Weaver vd., 2022; Gautam, 2023; Jiang vd., 2023; Schlesinger vd., 2024):

1.Yerel halkın turizm planlamasına katılımı sağlanır. Bu katılımın sağlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Yerel halkı karar alma süreçlerine dâhil edin: Yerel halkın turizm planlama kararlarına dâhil edildiği katılımcı bir süreç oluşturmak, kendilerini güçlü hissetmelerine ve turizm planlama kararlarına göre yatırım yapmalarına yardımcı olur.
- Topluluk istişareleri ve çalıştaylar düzenleyin: Bu tür toplantılar, yeni turizm girişimleri hakkında geri bildirim almak için kullanılabilir. Aynı zamanda yerel halkın turizmin nasıl geliştiği ve topluluklarını nasıl etkilediği konusunda söz sahibi olmasını sağlar.

- Turizm komiteleri oluşturun: Yerel turizm komitelerinin kurulması turizm yetkilileri, işletme sahipleri ve yerel halk arasında sürekli iş birliğine olanak sağlar.

2. Yerel halk ekonomik faydalar sağlanır. Bu faydaların sağlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Yerel istihdama öncelik verin: Turizmin, özellikle konaklama, ulaşım ve satış hizmetleri gibi alanlarda yerel halk için iş fırsatları oluşturmasını sağlayın.

- Yerel işletmeleri destekleyin: Turistleri yerel restoran, mağaza ve pazarları ziyaret etmeye teşvik edin. Yerel olarak üretilen el sanatları, gıda ve diğer ürünlerin desteklenmesi, turizm geliri- nin toplum geneline aktarılmasına yardımcı olacaktır.

- Beceri/yetenek geliştirme programları sunun: Yerel halkın turizm sektöründeki istihdam olanaklarını artırmak için müşteri hizmetleri, dil yeterliliği ve dijital pazarlama gibi turizmle ilgili beceriler konusunda ücretsiz eğitimler verin.

3. Kültürel gurur ve miras desteklenir. Bu desteklerin ve korumanın sağlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Yerel kültür ve gelenekleri ön plana çıkarın: Sufi gelenekleri ve tarihi yerler de dâhil olmak üzere Konya'nın eşsiz mirasını sergileyen kültür turizminin desteklenmesi ve bu değerlerin yeni turizm türlerine de entegre edilmesi anlamlı turizm deneyimleri oluştururken topluma gurur verecektir.

- Yerel halkı kültürel faaliyetlere dâhil edin: Yerel halk, Konya'nın tarihini ve gelenekle- rini içeren kültürel turlara, festivallere ve etkinliklere katılmaya veya bunlara liderlik etmeye davet edilebilir.

- Yerel kimliği koruyun: Turizm faaliyetlerinin yerel adetlere, geleneklere ve dini değerle- re saygı göstermesini ve bunları korumasını sağlayarak kültürel sürtüşme potansiyelini azaltın.

4. Sürdürülebilir turizm ve sorumlu turizm teşvik edilir. Sürdürülebilirlik ve sorumluluk kavramlarının topluma turizm yoluyla benimsetilebilmesi için yapılması gerekenler:

- Çevre dostu turizmi destekleyin: Konya'nın doğal güzellikleri etrafında eko-turizmi teşvik etmek gibi çevresel etkiyi en aza indiren sürdürülebilir turizm uygulamaları, çevrelerini korumak isteyen yerel halk arasında kabul görecektir.

- Aşırı turizmi sınırlandırın ve ziyaretçi akışını yönetin: Turizmin yerel altyapıyı, çevreyi veya yerel halkın günlük yaşamını etkilememesini sağlamak oldukça önemlidir. Sürdürülebilir ziyaretçi yönetimi uygulamaları bu yöndeki endişelerin hafifletilmesine yardımcı olur.

- Sürdürülebilir uygulamalar konusunda eğitimler verin: Yerel halkı sürdürülebilir turizmin uzun vadeli faydaları (ekonomik büyüme ve kültürel koruma) konusunda eğitmek destek oluşturmaya yardımcı olur.

5. Turizmin faydalarını yerel halkla paylaşın. Bu faydaların paylaşılabilmesi için yapılması gerekenler:

- Gelir paylaşımı girişimleri uygulayın: Turizmden elde edilen gelirin bir kısmı, altyapı iyileştirmeleri, eğitim, sağlık hizmetleri veya yerel halka fayda sağlayan sosyal programlar şeklinde topluma aktarılır.

- Turizm etkisi farkındalık programları düzenleyin: Turizmin istihdam oluşturma, iş fırsatları ve kültürel koruma yoluyla yerel ekonomiyi nasıl olumlu etkilediğini gösteren kampanyalar veya atölye çalışmaları gibi daha destekleyici tutumlar geliştirilir.

6. Yerel girişimcileri desteklemek için programlar geliştirin. Bu desteklerin sağlanabilmesi adına yapılması gerekenler:

- Küçük işletmelerin kurulmasını destekleyin: Yerel halkın turistlere hitap eden konukları, pansiyonlar, tur şirketleri veya esnaf dükkânları gibi işletmeler kurmaları için fon veya hibe sağlayarak yerel girişimcilik desteklenir.

- **Mentorluk programları yürütülür:** Yerel halkı deneyimli turizm profesyonelleri ile eşleştirerek turizmle ilgili işletmeleri büyütmek için beceri ve stratejiler geliştirmelerine yardımcı olunur.

- Yerel ürünleri tanıtın: Yerel olarak üretilen ürünleri geliştirmek ve turistlere pazarlamak için yerel zanaatkarlar ve gıda üreticileriyle birlikte çalışarak fazladan ekonomik kazanç elde edilmesine destek olunur.

7. Kültürel etkileşim desteklenir. Bu desteklerin sağlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Saygılı turist-yerel halk etkileşimlerini teşvik edin: Turistler ve yerel halk arasında anlamlı ilişkileri teşvik eden programların geliştirilmesi, kültürel uçurumların kapatılmasına ve turizmle ilişkin olumlu yargı ve düşüncelerin oluşturulmasına yardımcı olur.

- Gönüllü turizm programları oluşturun: Turistlerin eğitim, çevre koruma veya kültürel koruma gibi yerel toplum projelerine katkıda bulunduğu gönüllü turizm girişimleri, turistler ve yerel halk arasında iyi niyet ve iş birliğini teşvik eder.

8. Turizmin faydalarını ve sağladığı avantajları anlatın. Bu faydaların anlatılabilmesi için yapılması gerekenler:

- Farkındalık kampanyaları düzenleyin: Turizm yetkilileri, turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel faydalarını yerel halka anlatmak için kamuoyunu bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek şüpheleri veya endişeleri azaltır.

- Başarı hikâyelerini ön plana çıkarın: Turizmden doğrudan veya dolaylı yararlanan yerel halkın yaşadığı, şahit olduğu olumlu örnek olayların ön plana çıkarılması, daha geniş bir toplum desteği sağlar.

9. Turizm kazançlarının adil bir şekilde dağıtılmasını sağlayın. Bu dağıtımın sağlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Adil kalkınmayı sağlayın: İş fırsatları veya altyapı iyileştirmeleri gibi turizmle ilgili faydaların, kırsal alanlar, marjinal gruplar ve küçük işletmeler de dahil olmak üzere toplumun farklı kesimlerine eşit bir şekilde dağıtıldığından emin olun.

- Hassas grupları koruyun: Turizmin yerel halkı yerinden etmediğinden veya dezavantajlı duruma düşürmediğinden ve kalkınma projelerinin turistlerin yanı sıra bölge sakinlerinin ihtiyaçlarını da dikkate aldığından emin olun.

SONUÇ

Dünya değıştikçe yeni turizm trendlerinin ortaya çıkması, turizm sektörü için büyük önem taşımaktadır. Bu durum her destinasyon ve turizm profesyoneli için hem zorluklar hem de fırsatlar sunmaktadır. Günümüzde turistler, tercihlerinde özgün ve kişiselleştirilmiş deneyimlere, sürdürülebilirliğe, kapsayıcılığa, ruh ve beden sağlığına yönelik hizmetlere, teknolojiyle entegre çözümlere odaklanmaktadır. Turizm trendleri gelişmeye devam ettikçe, sürdürülebilirliği, kapsayıcılığı, özgünlüğü, esenliği ve iş birliğini kendisine sıfat edinebilen destinasyonlar, modern turistlerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak açısından avantajlı bir konuma sahip olacaktır. Bu trendler yalnızca günceli yakalamakla sınırlı değildir; aynı zamanda turizmi daha iyi bağlantılara ve daha kapsayıcı bir geleceğe doğru şekillendirmeyi amaçlamaktadır.

Konya, uzun yıllardır kültür ve inanç turizmi kapsamında önemli bir cazibe merkezi olmuştur. Değişen turist trendleri, Konya'nın turizm ürünlerini çeşitlendirmesi ve daha geniş kitlelere hitap etmesi için bir fırsat sunmaktadır. Rejeneratif turizm gibi trendler, Konya'nın kültürel ve doğal varlıklarını koruma çabaları ile sorunsuz bir şekilde uyum sağlayarak turizm gelişiminin hem çevreye hem de yerel halka faydalar sunmasını sağlamaktadır. Çevre dostu tur paketleri, kültürel atölye çalışmaları ve toplum odaklı turizm gibi uygulamalar, turistlere keyifli deneyimler sunarken sürdürülebilirliği de desteklemektedir. Konya'nın geniş coğrafyasındaki farklı yeryüzü şekilleri ve oluşumlar, sağlıklı yaşam ve ruh sağlığı inzivalarının yanı sıra yavaş seyahat deneyimlerine de uygundur. Konya, bu sakin, kapsayıcı imkânları tanıtarak rahatlamak ve doğayla daha derin bağlar kurmak isteyen ziyaretçileri çekebilir.

Benzer şekilde, astro-turizm, e-spor turizmi ve müzik turizmi gibi niş alanlara yönelmek, Konya'yı küresel turizm pazarında farklılaştırarak daha çeşitli turist gruplarına hitap etmesini sağlayabilir. Konya, turizm deneyimlerini geliştirmek amacıyla teknolojiyi entegre ederek güvenliği ve ulaşılabilirliği artırabilir; genç, bağımsız turistlere yönelik ilgi çekici etkinlikler düzenleyerek misafirperver ve kapsayıcı bir destinasyon olarak konumlanabilir. Ayrıca, sosyal medya aracılığıyla alışılmadık destinasyonları öne çıkarmak ve self rehberli turlar için dijital araçlar sunmak, modern gezginler için cazip bir çekicilik oluşturacaktır.

Konya'nın bu trendlere uyum sağlayabilmesi için turizm altyapısı ve operasyonlarındaki yenilikler de büyük önem taşımaktadır. Yapay zekâ destekli kişiselleştirme, sıfır temaslı seyahat teknolojileri ve dijital göçebe dostu mekânların oluşturulması gibi gelişmelerin uygulanması, şehrin ilerici ve turist dostu bir destinasyon olarak itibarını yükseltecektir. Ayrıca, bleisure seyahatin popülerleş-

mesi, Konya'nın konferanslar, kurumsal inzivalar ve uzun süreli iş-eğlence konaklamaları için ideal bir destinasyon olarak pazarlanmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak, Konya'nın yeni turizm trendlerine uyum sağlaması, tüm yerel paydaşları, işletmeleri ve devlet kurumlarını içeren iş birlikçi bir yaklaşım gerektirmektedir. Şehir, sürdürülebilir kalkınmaya yatırım yaparak ve iş birliklerini güçlendirerek turizmdeki büyümenin hem yerel halka hem de turistlere fayda sağlamasını mümkün kılabilir. Sunulan imkânları çeşitlendirme, altyapıyı geliştirme ve yenilikçi uygulamaları entegre etme çabaları yalnızca turist sayısını artırmakla kalmayacak, aynı zamanda ekonomik sağlamlığa, kültürel korumaya ve uzun vadeli sürdürülebilirliğe de katkıda bulunacaktır.

Konya, gelişen turizm sektöründe başarılı olmak için zengin bir tarih, eşsiz doğal güzellikler, yaşayan kültürel gelenekler ve yeniliğe açık olma gibi gereken tüm bileşenlere sahiptir. Konya, yeni trendlere proaktif bir şekilde uyum sağlayarak ve turistlerin değişen beklentilerini karşılayarak kendisini çok yönlü ve dinamik bir destinasyona dönüştürebilir. Bu dönüşüm süreci, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir geleceği hedeflerken şehrin kimliğini, mirasını koruyacak şekilde yeniden tanımlamayı da sağlayacaktır.

Bu rapor KOSAN tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosan.com.tr

KAYNAKÇA

- Abuseridze, G., Agapova, O., & Petrova, M. (2024). WTO and the future of global business tourism: Trends and challenges. Shifts in Knowledge Sharing and Creativity for Business Tourism, 264-280. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-2619-0.ch015>
- Amadeus (2024). Travel Trends 2025 Global overview and trends. <https://amadeus.com/en/resources/research/travel-trends>
- American Express (2024). 2024 Global Travel Trends Report. https://www.americanexpress.com/en-us/travel/discover/img/gtt2024/AMEX_GLOBAL_TRAVEL_TREND_REPORT.pdf
- Arici, H. E., Saydam, M. B., & Koseoglu, M. A. (2024). How do customers react to technology in the hospitality and tourism industry?. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 48(6), 1081-1096. <https://doi.org/10.1177/10963480231168609>
- Ateş, A., Erdem, B., & Sunar, H. (2024). Fenomenlere Yönelik Olan Güvenin Duygusal Bağlılığın ve Algılanan Bilgi Değerinin Seyahat Karar Verme Süreci Üzerindeki Etkisi. *Journal of History School*, 17(LXXII), 2306-2344. <https://doi.org/10.29228/joh.77531>
- Baker, A. (2019). Conclusion: Emergent Music Cities Discipline. In: *The Great Music City. Pop Music, Culture and Identity*. (pp. 3-34). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-96352-5_15
- Basa, K., Machová, R., & Boros, A. (2023). Examination of the tourism market after the COVID-19: travel habits of generation Y and Z in Slovakia and Hungary. *Marketing i menedžment innovacij*, 14(2), 101-114. <https://doi.org/10.21272/mmi.2023.2-10>
- Begley Bloom, L. (2024). The 20 Best Places For Solo Travel, Ranked In A New Report. <https://www.forbes.com/sites/laurabegleybloom/2024/08/29/the-worlds-10-best-places-for-solo-travel-ranked-in-a-new-report/>
- Bellato, L., & Cheer, J. M. (2021). Inclusive and regenerative urban tourism: Capacity development perspectives. *International Journal of Tourism Cities*, 7(4), 943-961. <https://doi.org/10.1108/IJTC-08-2020-0167>
- Bellato, L., Frantzeskaki, N., & Nygaard, C. A. (2023). Regenerative tourism: a conceptual framework leveraging theory and practice. *Tourism Geographies*, 25(4), 1026-1046. <https://doi.org/10.1080/14616688.2022.2044376>
- Bellato, L., & Pollock, A. (2023). Regenerative tourism: a state-of-the-art review. *Tourism Geographies*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/14616688.2023.2294366>
- Bianchi, C. (2022). Antecedents of tourists' solo travel intentions. *Tourism review*, 77(3), 780-795. <https://doi.org/10.1108/TR-12-2020-0611>

- Bigley, M. (2024). Maui Cultural Lands. <https://time.com/6992318/maui-cultural-lands>
- Bills, J., & Kelly, L. (2024). The 15 best places to travel alone. <https://www.timeout.com/travel/best-places-to-travel-alone>
- Bolderman, L. (2020). Contemporary music tourism: A theory of musical topophilia. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429318863>
- Bozzi, A. (2024). Digital nomadism from the perspective of places and mobilities: a literature review. *European Transport Research Review*, 16(1), 50. <https://doi.org/10.1186/s12544-024-00663-z>
- Cai, W., & McKenna, B. (2023). Digital-free tourism. In: *Routledge Handbook of Trends and Issues in Global Tourism Supply and Demand*, Eds. (Morrison, M. A. & Buhalis, D.).
- Chen, Z. (2024). Top 22 Music-Inspired Travel Destinations For Every Music Lover. <https://www.wokewaves.com/posts/music-inspired-travel-destinations>
- Chen, W., Zhu, Y., Wang, J., Liu, S., & Li, X. (2024). The influence of social media on tourist behavior. *International Journal of Tourism Research*, 26(4), e2718. <https://doi.org/10.1002/jtr.2718>
- Chitnis, C. (2024). Rewilding Efforts Are Transforming Luxury Hotels. <https://www.cntraveler.com/story/rewilding-efforts-are-transforming-luxury-hotels?>
- Choi, M., Choi, Y., & Lee, H. (2024). Gen Z travelers in the Instagram marketplace: Trust, influencer type, post type, and purchase intention. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 48(6), 1020-1034. <https://doi.org/10.1177/10963480231180938>
- Chourasia, B. (2024). The Impact and Future of Contactless Technology and Digital Payments in The Hospitality Industry. *Cahiers Magellanes-NS*, 06(2), 2894-2901. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.2631258>
- cntraveler.com, (2024). These Will Be the Biggest Wellness Travel Trends of 2025 <https://www.cntraveler.com/story/the-biggest-wellness-trends-of-2025>
- Condevaux, A., Djament-Tran, G., & Gravari-Barbas, M. (2016). Before and after tourism (s). The trajectories of tourist destinations and the role of actors involved in” off-the-beaten-track” tourism: a literature review. *Via. Tourism Review*, (9). <https://doi.org/10.4000/viatourism.413>
- Crimtan.com (2024). Six big travel trends for 2024. <https://crimtan.com/six-big-travel-trends-for-2024/>
- Cubbin, C. (2024). 8 Gen Z Travel Destinations to Visit in 2024. <https://www.lofficielusa.com/travel-living/gen-z-travel-destinations-2024-trendy-barcelona-lake-como-kyoto-slovenia-vacation>
- Çetin, A., & Coşkun, M. (2021). A conceptual overview of E-sports tourism as a new trend in the tourism industry. *Journal of Management and Economic Studies*, 3(1), 28-34. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.723>

- Dao, N. T. B., & Do Nguyen Tuan, A. N. H. (2024). The Impact of Personal Innovativeness on the Behavioral Intention to Using Tourism Mobile Applications of Generation Z in Ho Chi Minh City, Vietnam. *GeoJournal of Tourism & Geosites*, 55(3), 1186-1197. <https://doi.org/10.30892/gtg.55319-1291>
- DataIntelto. (2023). Boutique Hotel Market Outlook 2032. <https://dataintelto.com/report/global-boutique-hotel-market>
- Davtyan, A. (2023). Analysis of tourism trends after COVID-19. *The EUrASEANs: journal on global socio-economic dynamics*, 3(40), 84-97. [https://doi.org/10.35678/2539-5645.3\(40\).2023.84-97](https://doi.org/10.35678/2539-5645.3(40).2023.84-97)
- De Blois, S. (2024). The State of Student & Youth Travel Report “A Generation on the Move”. <https://indd.adobe.com/view/3dafa77f-ec4f-495a-98b0-5f689bd05a22>
- Dimanche, F., & Andrades, L. (2024). Tourism Trends: Current Challenges for Tourism Destinations Management. In *The Spanish Model for Smart Tourism Destination Management: A Methodological Approach* (pp. 3-21). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-60709-7_1
- Duarte, C. M., Cousins, R., Ficociello, M. A., Williams, I. D., & Khowala, A. (2024). Advancing Global Climate and Biodiversity Goals Through Regenerative Tourism. *Sustainability*, 16(20), 9133. <https://doi.org/10.3390/su16209133>
- Dulgaroglu, O. (2023). E-Sports Events as a New Trend in Tourism. *Journal of Global Tourism and Technology Research*, 4(1), 1-9. <https://doi.org/10.54493/jgttr.1220083>
- Dziadkiewicz, A., Borawska-Dziadkiewicz, J., & Sokołowska, E. (2024). Regenerative tourism-between theory and practice. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie*, (192), 199-214. <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2024.192.12>
- Eaves, M. (2023). The best places in the world for stargazing. <https://www.timeout.com/travel/worlds-best-stargazing-spots>
- Ejupi, R., & Medaric, Z. (2022). Motives of female travellers for solo travel. *Academica Turistica-Tourism and Innovation Journal*, 15(2), 177-185. <https://doi.org/10.26493/2335-4194.15.177-185>
- Erdoğan, Ç., Yenişehirlioğlu, E., Şahin, S., & Ulama, Ş. (2018). A conceptional research on determining the tourism potential of electronic sports events: e-sports tourism. *Kesit Akademi Dergisi*, (16), 341-353.
- Fan, X., Jiang, X., & Deng, N. (2022). Immersive technology: A meta-analysis of augmented/virtual reality applications and their impact on tourism experience. *Tourism Management*, 91, 104534. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104534>
- Faruque, M. O., Talukder, T., Pranto, M. N., Debnath, A., & Sultana, S. (2024). The rise of remote work and its impact on small businesses. *American Journal of Industrial and Business Management*, 14(6), 869-890. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2024.146044>

- Fouad, A. M., Salem, I. E., & Fathy, E. A. (2024). Generative AI insights in tourism and hospitality: A comprehensive review and strategic research roadmap. *Tourism and Hospitality Research*, 14673584241293125. <https://doi.org/10.1177/14673584241293125>
- Gautam, V. (2023). Why local residents support sustainable tourism development?. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(3), 877-893. <https://doi.org/10.1080/09669582.2022.2082449>
- Goodwin, H. (2023). Responsible Travel and Ethical Tourism: Trends and Issues. *Journal of Responsible Tourism Management*, 3(1), 1-14. <http://dx.doi.org/10.47263/JRTM.03-01-01>
- Gourtsilidou, M. (2023). Top 10 Bleisure Destinations In The World. <https://ceoworld.biz/2023/03/06/top-10-bleisure-destinations-in-the-world/>
- Guo, Z. H. (2022). Local revitalization: support from local residents. *Sustainability*, 14(14), 8298. <https://doi.org/10.3390/su14148298>
- Gupta, S., Jaiswal, R. and Gupta, S.K. (2024), Digital nomads: a systematic literature review and future research agenda. *Tourism Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/TR-12-2023-0869>
- Gupta, S., Sharma, S., & Gautam, P. K. (2024). Amalgamation of Two Worlds: Bleisure Travel–A Contemporary Concept in the Travel and Tourism Industry. In *Bleisure Tourism and the Impact of Technology* (pp. 1-21). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-4354-8.ch001>
- Gülcan, B., Sakal, B., Aktan, F., & Karasar, H. A. (2020). Konya Turizm Master Planı 2020-2025. Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kapadokya Üniversitesi. Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları. <https://hdl.handle.net/20.500.12695/2684>
- Güvenol, B., & Güler, M. E. (2024). Rekreatif bir faaliyet olarak espora oyuncular gözünden bir bakış. *Tourism and Recreation*, 6(1), 182-193. <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1377867>
- Harahap, M. A. K., Ausat, A. M. A., Rachman, A., Riady, Y., & Azzaakiyyah, H. K. (2023). Overview of ChatGPT technology and its potential in improving tourism information services. *Jurnal Minfo Polgan*, 12(1), 424-431. <https://doi.org/10.33395/jmp.v12i1.12416>
- Hao, F. (2021). Acceptance of contactless technology in the hospitality industry: extending the unified theory of acceptance and use of technology 2. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 26(12), 1386-1401. <https://doi.org/10.1080/10941665.2021.1984264>
- Haupt, T. (2024). Europe's Top Cities for Gen Z Travelers. <https://www.tourism-review.com/best-destinations-for-gen-z-travelers-news14507>
- Health.travel.com (2024). Discover the World's Best Longevity Retreats. <https://www.health.travel/specialisms/longevity/>
- Hendrieka, A. (2024). 74 Best off the Beaten Path Places to Visit 2025. <https://www.anitahendrieka.com/off-the-beaten-path-places>

- Homer, S. T., & Kanagasapapathy, G. D. (2024). Gen Z perceptions of sustainable tourism: A scale development study. *Tourism Recreation Research*, 49(6), 1381-1396.
<https://doi.org/10.1080/02508281.2023.2185734>
- Jaiswal, R., Gupta, S., & Gupta, S. K. (2024). The impending disruption of digital nomadism: opportunities, challenges, and research agenda. *World Leisure Journal*, 1-31.
<https://doi.org/10.1080/16078055.2024.2346091>
- Ji, Y., Kim, S. M., & Kim, Y. (2024). A way to attract digital nomads to tourist destinations in the new normal era. *Sustainability*, 16(6), 2336. <https://doi.org/10.3390/su16062336>
- Jiang, Y., Guo, Y., & Zhou, H. (2023). Residents' Perception of tourism impact, participation and support in destinations under the COVID-19 pandemic: the intermediary role of government trust. *Sustainability*, 15(3), 2513. <https://doi.org/10.3390/su15032513>
- Jiwasiddi, A., Schlagwein, D., Cahalane, M., Cecez-Kecmanovic, D., Leong, C., & Ractham, P. (2024). Digital nomadism as a new part of the visitor economy: The case of the "digital nomad capital" Chiang Mai, Thailand. *Information Systems Journal*.
<https://doi.org/10.1111/isj.12496>
- Kemppainen, L., Koskinen, V., Bergroth, H., Marttila, E., & Kemppainen, T. (2021). Health and wellness-related travel: A scoping study of the literature in 2010-2018. *Sage Open*, 11(2), 21582440211013792. <https://doi.org/10.1177/21582440211013792>
- Kilipiri, E., Papaioannou, E., & Kotzaivazoglou, I. (2023). Social media and influencer marketing for promoting sustainable tourism destinations: The instagram case. *Sustainability*, 15(8), 6374. <https://doi.org/10.3390/su15086374>
- Kim, S., Kang, Y., Park, J. H., & Kang, S. E. (2021). The impact of residents' participation on their support for tourism development at a community level destination. *Sustainability*, 13(9), 4789. <https://doi.org/10.3390/su13094789>
- Klarin, A., Park, E., Xiao, Q., & Kim, S. (2023). Time to transform the way we travel?: A conceptual framework for slow tourism and travel research. *Tourism Management Perspectives*, 46, 101100. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101100>
- Kliest, N. (2024). The Rise and Rise of Regenerative Safaris. <https://www.vogue.com/article/rise-of-regenerative-safaris>
- Kostilnikova, K., Matlovicova, K., Demkova, M., Mocak, P., Mishra, P.K., Bujdosó, Z., Matlovic, R., & Zawilinska, B. (2022). Slow travel in tourism-an outline of conceptual frameworks: potential and limits in the context of post-pandemic recovery. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 42, 751-758. <https://doi.org/10.30892/gtg.422spl14-885>
- Krüger Bridge, S. (2019). *Tourism and Music*. (Online Research Paper), Liverpool John Moores University. <http://researchonline.ljmu.ac.uk/id/eprint/7951/3/Tourism%20and%20Music.pdf>

- Ku, E. C. (2024). Embracing the future of interactive marketing with contactless technology: evidence from tourism businesses. *Journal of Research in Interactive Marketing*. Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JRIM-04-2024-0183>
- Kulakoğlu-Dilek, N. & Dilek, S. E. (2023). Çevre Dostu Bir Anlayış Olarak Aşırı Turizme Karşı Rejeneratif Turizm: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 6(Special Ussue-1), 53-62. <https://doi.org/10.29228/cudes.68729>
- Lashua, B. D. (2018). Popular music heritage and tourism. In *The Routledge Companion to Popular Music History and Heritage*. Eds (Sarah Baker, Catherine Strong, Lauren Istvandity, Zelmarie Cantillon). (pp. 153-162). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315299310>
- Lee, U. C. (2023). Factors influencing gen Z tourism destination choice behavior using social media (Final Project). Faculty of Accountancy and Management, Bachelor of International Business, UTAR. http://eprints.utar.edu.my/6296/1/202306-52_Lee_Uen_Chian_LEE_UEN_CHIAN.pdf
- Lin, Z., & Rasoolimanesh, S. M. (2024). Sharing tourism experiences in social media: a systematic review. *Anatolia*, 35(1), 67-81. <https://doi.org/10.1080/13032917.2022.2120029>
- Linney, (2024). Travel trends in 2025. <https://www.linney.com/thoughts/trends/travel-trends-in-2025>
- Lopez, G. (2024). These are Gen Z's top travel trends in 2024. <https://www.timeout.com/usa/news/these-are-gen-zs-top-travel-trends-in-2024-020824>
- Lv, Y., & Yang, Q. (2024). A Study of Music Tourism Consumer Motivation and Influencing Factors. *education*, 1(4), 179-187. <https://doi.org/10.62517/jmsd.202412424>
- Maitland, R., & Newman, P. (2014). *World tourism cities: Developing tourism off the beaten track*. Routledge.
- Mathisen, L., Sørensen, S. U., & Lyrek, T. (2022). The reciprocity of soil, soul and society: the heart of developing regenerative tourism activities. *Journal of Tourism Futures*, 8(3), 330-341.
- Marsha, E. L., Wijaya, M. F., & Irawan, W. (2024). Exploring Opportunities E-Sport Tourism Event to Promote Indonesia in International Market. *СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ*, 38.
- McKinsey & Company (2024). Travel, Logistics & Infrastructure Practice “The state of tourism and hospitality 2024”. <https://www.mckinsey.com/industries/travel-logistics-and-infrastructure/our-insights/the-state-of-tourism-and-hospitality-2024>
- Mercan, R. and Sandıkçı, M. (2024), “Bleisure Tourism: Business and Leisure Together”, Tanrisever, C., Pamukçu, H. and Sharma, A. (Ed.) *Future Tourism Trends Volume 1 (Building the Future of Tourism)*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 3-15. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-244-520241001>

- Mogaji, E., & Nguyen, N. P. (2024). Evaluating the emergence of contactless digital payment technology for transportation. *Technological Forecasting and Social Change*, 203, 123378. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123378>
- Nugroho, P., & Numata, S. (2022). Resident support of community-based tourism development: Evidence from Gunung Ciremai National Park, Indonesia. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(11), 2510-2525. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1755675>
- Orea-Giner, A., & Fusté-Forné, F. (2023). The way we live, the way we travel: generation Z and sustainable consumption in food tourism experiences. *British Food Journal*, 125(13), 330-351. <https://doi.org/10.1108/BFJ-11-2022-0962>
- Osei-Agyeman, J. (2024). Top Five (5) Cities to Visit For Esports Events. <https://www.gamerschangelivespodcast.com/blog/top-five-5-cities-to-visit-for-esports-events/>
- Peng, Y. (2023). Conceptual and Theoretical Exploration of Music Tourism. *Academic Journal of Management and Social Sciences*, 2(3), 164-166. <https://doi.org/10.54097/ajmss.v2i3.8757>
- Obar, J. A., & Wildman, S. (2015). Social media definition and the governance challenge: An introduction to the special issue. *Telecommunications policy*, 39(9), 745-750. <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2015.07.014>
- Pileri, P., Moscarelli, R. (2021). From Slow Tourism to Slow Travel: An Idea for Marginal Regions. In: Pileri, P., Moscarelli, R. (eds) *Cycling & Walking for Regional Development*. Research for Development, 3-16. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-44003-9_1
- Pinterest.com (2024). The Pinterest 2024 Travel Report. <https://newsroom.pinterest.com/news/the-pinterest-summer-2024-travel-report/>
- Preske, E., & Sherman, S. (2024). 25 Best International Destinations for Solo Travel. <https://www.travelandleisure.com/trip-ideas/solo-travel/best-countries-for-solo-travelers>
- Ratna, S., Saide, S., Putri, A. M., Indrajit, R. E., & Muwardi, D. (2024). Digital transformation in tourism and hospitality industry: a literature review of blockchain, financial technology, and knowledge management. *EuroMed Journal of Business*, 19(1), 84-112. <https://doi.org/10.1108/EMJB-04-2023-0118>
- Regenera (2024). The 25 Top Destinations to Visit in 2025: A Journey Through Regenerative Tourism. <https://www.regenera.luxury/news/the-25-top-destinations-to-visit-in-2025-a-journey-through-regenerative-tourism?>
- Robinson, V. M., & Schänzel, H. A. (2019). A tourism inflex: Generation Z travel experiences. *Journal of tourism futures*, 5(2), 127-141. <https://doi.org/10.1108/JTF-01-2019-0014>
- Russo, A. P. & Richards G. (2016). *Reinventing the Local in Tourism: Producing, Consuming and Negotiating Place* (Aspects of Tourism, 73). Channel View Publications.

- Sands, R. (2023). Discover The Wonders Of Astrotourism At These Worldwide Locations. <https://www.forbes.com/sites/rogersands/2023/10/26/discover-the-wonders-of-astrotourism-at-these-world-wide-locations/>
- Sarudin, R., & Hakim, B. (2024). Analisis Pengaruh E-Sport Tourism pada Pokemon Go Terhadap Peningkatan Wisatawan di Kabupaten Tangerang. *Jurnal Ilmiah Global Education*, 5(1), 393-403. <https://doi.org/10.55681/jige.v5i1.2242>
- Schlesinger, W., Cervera-Taulet, A., & Crespi-Vallbona, M. (2024). Community factors affecting residents' support for tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 32(8), 1492-1510. <https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2244199>
- Seeler, S., Lück, M., & Schänzel, H. (2022). Paradoxes and actualities of off-the-beaten-track tourists. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 53, 216-224. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.06.004>
- Sharma, N., Khatri, B., & Khan, S. A. (2024). Exploring the Past and Identifying the Future Research Agenda for Social Media and Tourist Behavior: A Bibliometric Analysis. *Social Media Strategies for Tourism Interactivity*, 261-284. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0960-5.ch011>
- Shevchenko, K. (2024). Top 10 Esports Arenas and Venues in the World. <https://senet.cloud/en/blog/top-esports-arenas-in-the-world>
- Shirmohammadi, M., Au, W. C., & Beigi, M. (2022). Remote work and work-life balance: Lessons learned from the covid-19 pandemic and suggestions for HRD practitioners. *Human Resource Development International*, 25(2), 163-181. <https://doi.org/10.1080/13678868.2022.2047380>
- Sjukriana, J., Hanafiah, M. H., Asyraff, M. A., & Kusumah, G. (2024). Unveiling the landscape of event technology adoption in hospitality and tourism industry: insights from a systematic literature review. *International Journal of Event and Festival Management*. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-06-2024-0077>
- Smathers, A. (2023). 10 Cities for Global Gamers to Watch. <https://games.lionbridge.com/blog/10-cities-for-global-gamers-to-watch/>
- Smith, M. K., Kiss, R., & Chan, I. Y. F. (2021). Millennials' perceptions of spirituality, wellness and travel. In *Millennials, spirituality and tourism* (pp. 85-103). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003170631>
- Sohaili, N. L. M., Aminudin, N., & Amir, A. F. (2022). Bleisure Motivation Towards Leisure Attraction: A Systematic Literature Review. *Social Sciences*, 12(11), 910-922. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v12-i11/15626>
- Sood, D., & Juneja, M. (2024). Bleisure Travel: The Rise of Flexible Work and Its Impact on Tourism. In *Bleisure Tourism and the Impact of Technology* (pp. 22-45). IGI Global. <http://dx.doi.org/10.4018/979-8-3693-4354-8.ch002>

- Stipanović, C., Rudan, E., & Zubović, V. (2023). Music events as an innovation element of the tourism offering. *ToSEE – Tourism in Southern and Eastern Europe*, 7, 397-408. <https://doi.org/10.20867/tosee.07.26>
- Stipanović, C., & Zubović, V. (2023). Concepts for Integrating Music and Musical Tourism in Destination Growth. *Vallis Aurea*, 9(2), 15-25. <https://doi.org/10.2507/IJVA.9.2.2.103>
- Tănase, M. O., Nistoreanu, P., Dina, R., Georgescu, B., Nicula, V., & Mirea, C. N. (2023). Generation Z Romanian Students' Relation with Rural Tourism-An Exploratory Study. *Sustainability*, 15(10), 8166. <https://doi.org/10.3390/su15108166>
- T.C. Kültür ve Turizm bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2024). Turizm istatistikleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>
- Tham, A., & Sharma, B. (2023). Regenerative tourism: Opportunities and challenges. *Journal of Responsible Tourism Management*, 3(1), 15-23. <https://doi.org/10.47263/JRTM.03-01-02>
- travelandleisureasia.com (2024). Travel Trends 2025: What's Hot And What's Not In The Future Of Travel. <https://www.travelandleisureasia.com/global/travel-tips/trip-planning/travel-trends-2025-whats-hot-and-whats-not-in-the-future-of-travel/>
- Tiffany, A. (2024). 23 Epic Off-The-Beaten-Path Travel Destinations: Why You Should Travel Off The Beaten Path In 2024. <https://justgoexploring.com/destinations/off-the-beaten-path-travel-destinations>
- Tran, G. (2024). slow tourism as a digital detox for Vietnamese generation Z, a case study of northern region of Vietnam. (Bachelor's thesis), Programme Tourism Management, Jyväskylä: Jamk University of Applied Sciences. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/861534/Tran_Giang.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Truyols, M. (2023). Regenerative Tourism 101: What it is, Examples, Implementation, & More. <https://mize.tech/blog/regenerative-tourism-101-what-it-is-examples-implementation-more>
- Umur, M. ., & Ertan, F. (2023). Examination of Published Articles About Solo Travel with Bibliometric Mapping Technique. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 11(3), 2014-2030. <https://doi.org/10.21325/jotags.2023.1279>
- Unger, O., & Uriely, N. (2022). The bleisure memories of business travelers. *Annals of Tourism Research*, 97(C). <https://doi.org/10.1016/j.j.annals.2022.103497>
- vinpearl.com (2024). Slow travel: Unveil the secret of the leisurely-paced adventure. <https://vinpearl.com/en/slow-travel>
- Wang, H. (2024). Mapping Music Tourism Research Agenda via Bibliometrics (1993-2024). *Journal of Thai-Chinese Social Science (JTCSS)*, 1(1), 194-217.
- Weaver, D. B., Moyle, B., & McLennan, C. L. J. (2022). The citizen within: Positioning local residents for sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(4), 897-914. <https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1903017>

- Wellman, M. L., & Germic, E. (2024). The Ranch Malibu: Operationalizing Wellness Tourism on TikTok. *Social Media+ Society*, 10(3), 20563051241269326. <https://doi.org/10.1177/20563051241269326>
- wellnesstourism.com (2024). Wellness Tourism for Mental Health: Destinations and Retreats for Emotional Well-being. <https://www.wellnesstourism.com/article/wellness-tourism-for-mental-health-destinations-and-retreats-for-emotional-well-being>
- Wengel, Y., Ma, L., Ma, Y., Apollo, M., Maciuk, K., & Ashton, A. S. (2022). The TikTok effect on destination development: Famous overnight, now what?. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 37, 100458, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100458>
- Yang, E. C. L., Liang, A. R. D., & Lin, J. H. (2025). A market segmentation study of solo travel intentions and constraints. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 49(1), 132-145. <https://doi.org/10.1177/10963480231163517>
- Yang, E. C. L., Yang, M. J. H., & Khoo-Lattimore, C. (2019). The meanings of solo travel for Asian women. *Tourism Review*, 74(5), 1047-1057. <https://doi.org/10.1108/TR-10-2018-0150>
- Yıldırım, Ü., & Tamer, E. T. (2022). Elektronik Spor Turizmi: Elektronik Spor İzleyicileri Üzerine Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3): 728-743. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1086>
- Zhang, S., Liu, W., Han, W., Xie, J., & Sun, M. (2022). Influence mechanism of tourists' impulsive behavior in E-sports tourism: Mediating role of arousal. *Tourism Management Perspectives*, 44, 101032. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2022.101032>
- Zhou, L., Buhalis, D., Fan, D. X., Ladkin, A., & Lian, X. (2024). Attracting digital nomads: Smart destination strategies, innovation and competitiveness. *Journal of Destination Marketing & Management*, 31, 100850. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2023.100850>
- Zhuang, M., Zhang, H., Li, P., Shen, C., Xiao, X., & Zhang, J. (2023). Connecting tourists to musical destinations: The role of musical geographical imagination and aesthetic responses in music tourism. *Tourism Management*, 98, 104768. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104768>

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

